

Gemeente
Amsterdam

Armoedemonitor 2023

Onderzoek en Statistiek

In opdracht van: Werk, Participatie en Inkomen
Projectnummer: 240080
Auteur: Renske Hoedemaker, Marloes de Hoon, Anneloes van Schaik, Ranu
Sewdas, Laure Michon
E-mailadres: m.de.hoon@amsterdam.nl

Bezoekadres: President Kennedylaan 923
Post: Postbus 74019
1079 MZ Amsterdam
Telefoon: 020 251 0333
Website: onderzoek.amsterdam.nl

Amsterdam, oktober 2024

Voorzijde: Beeldengroep (Westerpark) van Herman Makkink, foto: Thea Bielsma (2004)

Bronzen beelden zitten op een hellend vlak (de aarde)

Inhoud

Inleiding	4
1 Inkomen en vermogen: ontwikkelingen in Amsterdam	6
1.1 Nog nooit zo weinig minimahuishoudens in Amsterdam	6
1.2 Prognose 2023: na tien jaar weer een lichte stijging van het aandeel minima?	7
1.3 Beperkte krimp groep lage inkomens tegenover sterke groei hoge inkomens	8
1.4 Vermogen huishoudens met laag inkomen vaker boven bijstandsnorm	11
1.5 Groei eenpersoonshuishoudens, vooral onder de minimahuishoudens	13
1.6 Aandeel kinderen in armoede daalt in Amsterdam sterker dan in overige G4	14
1.7 Meer ouderen in armoede	15
1.8 Dynamiek rond de minimagrens toegenomen	16
2 Amsterdammers onder de minimagrens	19
2.1 Meeste minimahuishoudens in Nieuw-West, hoogste aandeel in Zuidoost	19
2.2 Bijstandsontvangers grootste groep onder minimahuishoudens	20
2.3 Veel alleenstaanden onder minimahuishoudens	21
2.4 Meer vrouwen dan mannen met een laag inkomen en weinig vermogen	22
2.5 Daling aandeel minderjarigen in minimahuishoudens	22
2.6 De minimapopulatie vergrijst	24
2.7 Eerste generatie migranten vaak onder minimagrens	26
2.8 Langdurig onder de minimagrens	27
3 Bereik Amsterdamse armoedeverorzieningen	29
3.1 Bijna driekwart van minimahuishoudens gebruikt armoederegeling	30
3.2 Bereik structureel hoog bij bijstand, stijgend bereik zelfstandigen	33
3.3 Bereik hoger in wijken met relatief veel minimahuishoudens	35
3.4 Van langdurig rechthebbenden wordt 12 procent niet bereikt	37
3.5 Bereik hangt samen met situatie in toekenningjaar	38
Bijlage 1: Data en methode	40
Bijlage 2: Overige figuren	45
Referenties	46

Inleiding

Dit is de 26^e editie van de Amsterdamse Armoedemonitor. De armoedemonitor verschijnt jaarlijks in opdracht van de directie Werk, Participatie en Inkomen (WPI), afdeling Armoedebestrijding en heeft twee doelen. Het eerste doel is het in kaart brengen van de Amsterdamse minimapopulatie en ontwikkelingen daarin over de tijd, waarbij de meest recente cijfers gaan over 2022. Daarnaast wordt het bereik van een aantal gemeentelijke armoederegelingen beschreven, met 2023 als meest recente jaar.

De belangrijkste resultaten van de armoedemonitor worden beschreven in de drie hoofdstukken van dit rapport:

- Hoofdstuk 1 'Inkomen en vermogen: ontwikkelingen in Amsterdam' vormt een beschrijving van de ontwikkelingen in de samenstelling van de Amsterdamse bevolking naar inkomens en vermogens, specifiek van minimahuishoudens, tussen 2011 en 2022;
- Hoofdstuk 2 'Amsterdammers onder de minimagrens' voorziet in een beschrijving van de groep (personen in) minimahuishoudens, aan de hand van demografische en sociaaleconomische achtergrondkenmerken;
- Hoofdstuk 3 'Bereik Amsterdamse armoedevoorzieningen' geeft een beeld van de mate waarin Amsterdammers die tot een minimahuishouden gebruik maken van verschillende gemeentelijke armoederegelingen.

Naast deze rapportage publiceert O&S drie uitgebreide tabellensets met achtergrondgegevens over Amsterdamse (personen in) minimahuishoudens en gegevens over het bereik van de armoederegelingen. De achtergrondgegevens bij hoofdstuk 1 en 2 uit de monitor zijn gebundeld in één tabellenbestand. De tweede set tabellen bevat de achtergrondgegevens bij hoofdstuk 3 uit deze monitor. De Stadsdeelrapportage vormt de derde set met achtergrondgegevens bij de armoedemonitor. De Stadsdeelrapportage bevat gegevens over Amsterdamse (personen in) huishoudens met een laag inkomen en minimahuishoudens voor de jaren 2011 t/m 2022 per stadsdeel, gebied, wijk en buurt. Bereikcijfers van de armoederegelingen voor toekenningsjaar 2023 zijn eveneens opgenomen voor deze schaalniveaus.

Databron: Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek (CBS)

Voor de armoedemonitor maakt O&S eigen berekeningen op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden. De meest gebruikte bestanden zijn onderdeel van het Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. De IIV-bestanden bevatten inkomens- en vermogensgegevens over alle huishoudens en personen in Nederland. De bestanden worden samengesteld op basis van inkomensgegevens van de Belastingdienst, gegevens over studiefinanciering van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), en de Basisregistratie Personen. Deze gegevens zijn beschikbaar voor de jaren 2011 t/m 2022, waarbij de gegevens voor 2022 voorlopig zijn. De definitieve cijfers over 2021 in de huidige rapportage wijken soms licht af van de voorlopige cijfers over dit jaar zoals opgenomen in de vorige editie van de armoedemonitor.

Amsterdamse armoedegrens: 130% wettelijk minimumloon en weinig vermogen

Sinds 1 januari 2023 ligt de grens voor een laag inkomen in de gemeente Amsterdam op 130 procent van het wettelijk minimumloon. De hoogte van de normbedragen verschilt per huishoudtype. Het CBS stelt gegevens beschikbaar betreffende de relatieve hoogte van het huishoudinkomen. Het referentiepunt (100%) wordt hierbij gevormd door het sociaal minimum in plaats van het wettelijk minimumloon. We gebruiken dit relatieve inkomen, dat het best beschikbare alternatief is ter benadering van de gemeentelijke inkomensgrens. Het sociaal minimum varieert van 70% tot 100% van het wettelijk minimumloon en is meestal even hoog als een bijstandsuitkering. 130 procent van het sociaal minimum kwam in 2022 neer op circa 18.700 euro netto per jaar voor een alleenstaande.

De gemeente Amsterdam kijkt behalve naar inkomen ook naar vermogen om te bepalen wie tot de minima behoort: voor alleenstaanden lag de vermogensgrens in 2022 op 6.505 euro, en 13.010 euro voor gezinnen en bij een eigen huis lag de maximale overwaarde op 54.900 euro.

In oktober 2024 presenteerden het CBS, het CPB en Nibud een nieuwe methode om armoede te meten. Deze methode verschilt op een aantal punten van de methode zoals toegepast in deze publicatie en zoals gehanteerd door de gemeente Amsterdam in bredere zin. Een beknopte vergelijking tussen de verschillende methoden is opgenomen in het tekstkader 'inflatie, compensatie en verschillende armoedegrenzen' in paragraaf 1.3.

Welke huishoudens blijven buiten beeld?

Om een percentage huishoudens met een laag inkomen te kunnen berekenen wordt ten eerste de onderzoekspopulatie wordt vastgesteld, waartegen het aantal huishoudens met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum wordt afgezet. Van sommige huishoudens berekent het CBS *geen* inkomen als percentage van het sociaal minimum. Deze huishoudens vallen daarom buiten de onderzoekspopulatie. Het gaat om huishoudens die volledig uit studenten bestaan, huishoudens waarvan het inkomen niet het gehele jaar bekend is, en bewoners van instituten. Voor deze huishoudens kan niet worden bepaald of zij een laag inkomen hebben volgens de definitie zoals gehanteerd in de armoedemonitor (zie ook figuur B2 in de bijlage Data en methode). In 2022 behoorden 437.013 huishoudens tot de onderzoekspopulatie, dit is 87 procent van alle Amsterdamse huishoudens.

Gebiedsindeling en afronding

De cijfers in deze rapportage betreffen in de meeste gevallen de bevolking inclusief inwoners van Weesp (uitzonderingen hierop zijn in noten onder de figuren vermeld). Ook de cijfers uit statline (de openbare databank van CBS) zijn voor alle jaren inclusief Weesp. Voor de cijfers op de verschillende gebiedsniveaus is de nieuwe gebiedsindeling uit 2022 toegepast. Uit privacyoverwegingen en ten behoeve van de leesbaarheid zijn de aantallen in deze rapportage telkens afgerond op 100-tallen.

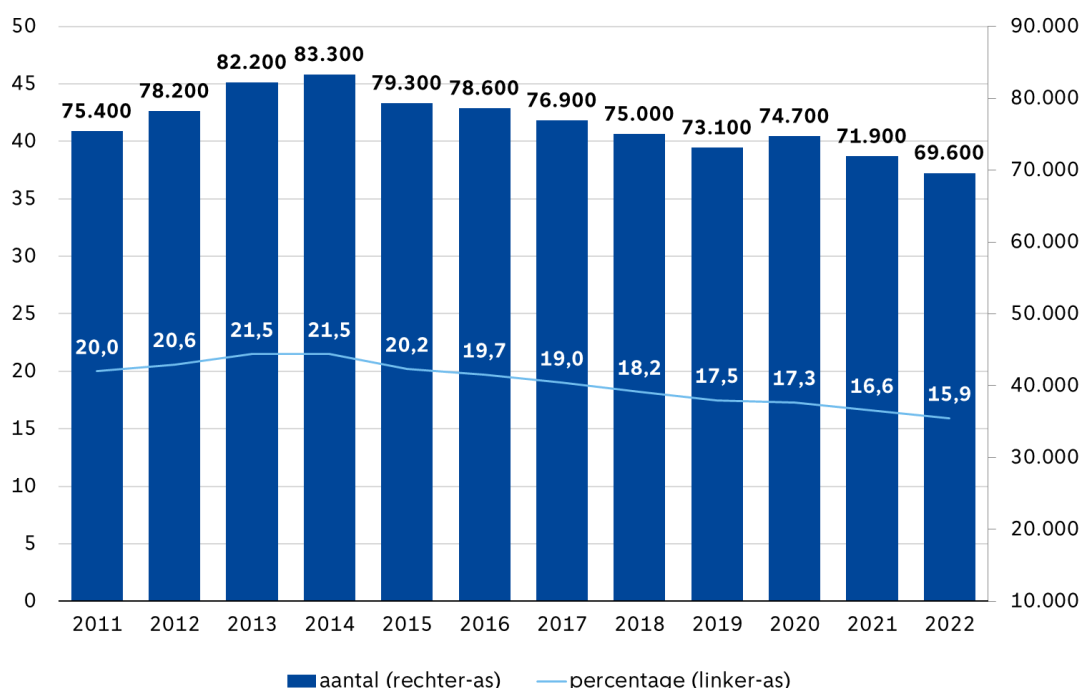
Bijlage 1 van deze monitor bevat een uitgebreide beschrijving van de gebruikte data en methode.

1 Inkomen en vermogen: ontwikkelingen in Amsterdam

1.1 Nog nooit zo weinig minimahuishoudens in Amsterdam

In 2022 behoorde afgerond 16 procent van de Amsterdamse huishoudens tot de minimahuishoudens. Deze huishoudens hebben een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum en een vermogen tot de bijstandsnorm. Hiermee is het percentage huishoudens met een inkomen en vermogen onder de minimagrens opnieuw gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Ook het absolute aantal nam af, en ligt voor het eerst in ruim tien jaar onder de 70 duizend huishoudens.

Figuur 1.1 Aantal en percentage Amsterdamse minimahuishoudens (inkomen tot 130% sociaal minimum en een vermogen tot de bijstandsnorm), 2011-2022*

* Gegevens over 2022 zijn voorlopig. Vanaf 2020 is Weesp tot Amsterdam gerekend.

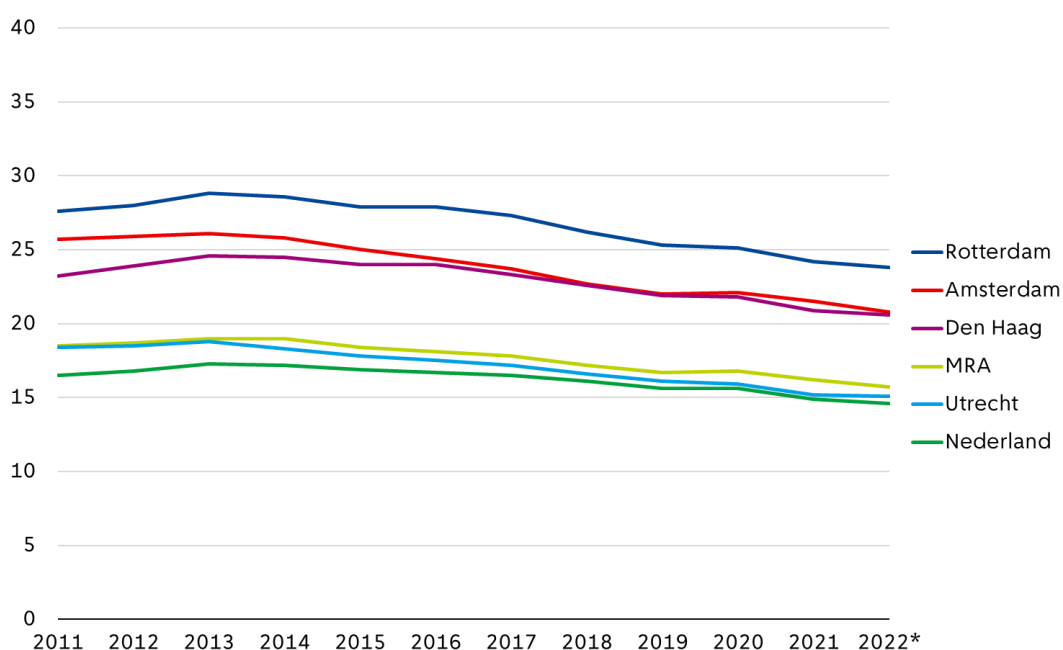
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

De verwachting was dat de dalende armoedetrend van het afgelopen decennium rond de coronacrisis zou keren. In eerste instantie leek 2020 inderdaad een kantelpunt te zijn in Amsterdam. Inmiddels kan echter geconcludeerd worden dat de daling van het minimapercentage in ieder geval tot 2022 heeft voortgeduurd. Deze daling is *niet* veroorzaakt door de energietoeslag die minimahuishoudens dat jaar ontvingen. Deze toeslag is namelijk opgeteld bij het beleidsmatig minimum: het normbedrag waartegen het inkomen

wordt afgezet (zie figuur B3 in de bijlage). Dit in tegenstelling tot andere inkomensgrenzen zoals de lage inkomensgrens van het CBS. Doordat de energietoeslag niet bij deze grens werd opgeteld, maar wel tot het huishoudinkomen werd gerekend, werd 2022 een jaar waarin het aandeel lage inkomens volgens deze grens sterk daalde ([CBS, 2023](#)).

De daling van het aandeel huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum deed zich ook in de andere grote steden voor. Hiermee blijven de verschillen tussen de steden en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) als geheel ongeveer gelijk (zie figuur 1.2). Wel is de afname in de steden iets sterker dan landelijk. Dit geldt eveneens voor het aandeel langdurige minima ([CBS statline](#)).

Figuur 1.2. Percentage huishoudens met een inkomen tot 130% sm in de G4, de MRA en Nederland, 2011-2022* (procenten)

*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

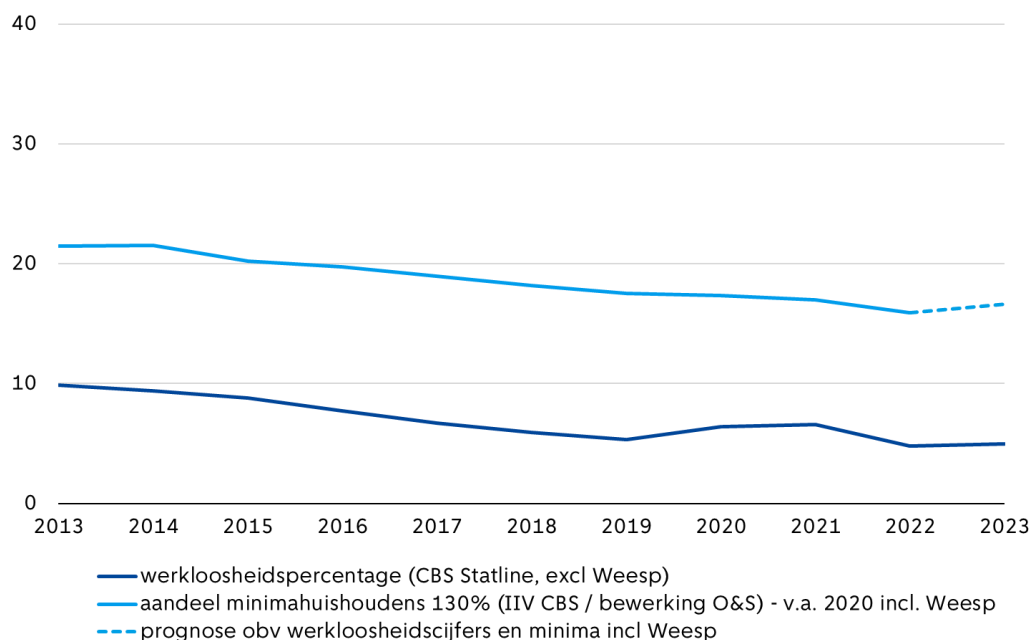
Bron: CBS Statline (2024)

1.2 Prognose 2023: na tien jaar weer een lichte stijging van het aandeel minima?

De trend zoals hierboven beschreven loopt tot en met 2022: het jaar waarover de meest recente beschikbare inkomens- en vermogensstatistieken gaan. Om een recenter beeld te schetsen maken we een raming van het aandeel minima in 2023. Dit is een schatting van het aandeel minimahuishoudens, gebaseerd op de trend van dit percentage in combinatie met de ontwikkeling van het werkloosheidspercentage. Deze twee ontwikkelingen hangen doorgaans nauw met elkaar samen.

Na een relatief sterke daling van het werkloosheidspercentage in 2021-2022, neemt de werkloosheid in 2023 weer licht toe van 4,8 procent tot 5,0 procent. Deze ontwikkeling vertaalt zich naar een geraamd percentage minimahuishoudens van 16,6 procent in 2023: iets hoger dan in 2022 (15,9%). Hiermee zou het armoedepercentage voor het eerst in tien jaar weer stijgen, zij het in beperkte mate.

Figuur 1.3. Ontwikkeling werkloosheidspercentage en aandeel minimahuishoudens 2011-2022 en prognose aandeel minima 2023 op basis van eerdere cijfers en de werkloosheidsontwikkeling (procenten)

Bron: CBS-microdata: IIV, bewerking O&S

In de afgelopen jaren (2020-2022) lag het daadwerkelijke percentage minima telkens lager dan geraamd. Een prognosemodel dat uitsluitend gebaseerd is op de werkloosheidsontwikkeling genereert door inkomensaanvullende maatregelen (zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers, ofwel Tozo) een *onderschatting* van het toekomstige aandeel minima. De extra inkomensondersteuning zorgt er immers voor dat werkloosheid in mindere mate armoede tot gevolg heeft. Met de beëindiging van steunpakketten neemt de accuraatheid van het model naar verwachting weer toe. De energietoeslag is hierop niet van invloed, zoals toegelicht op pagina 6.

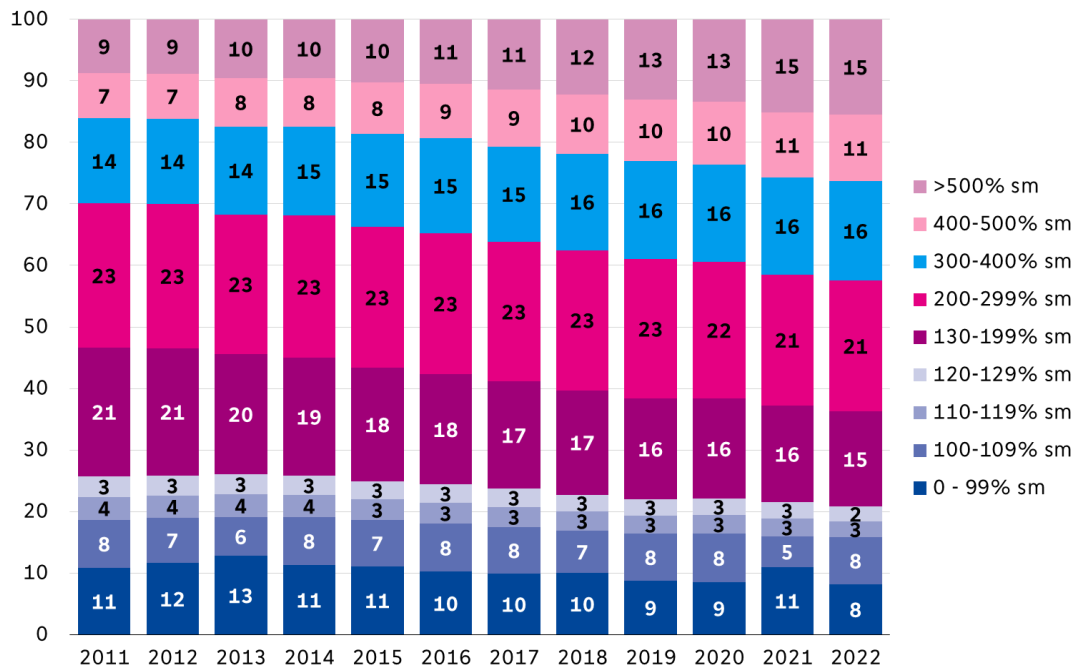
1.3 Beperkte krimp groep lage inkomens tegenover sterke groei hoge inkomens

In deze paragraaf beschrijven we de inkomensverdeling van de gehele Amsterdamse populatie. Figuur 1.4 laat zien dat een deel van de daling van het aandeel minimahuishoudens in de periode 2013-2022 toe te schrijven is aan een daling van het aandeel huishoudens met de laagste inkomens (tot 100% sm): van 13 procent in 2013 tot 8 procent in 2022. In 2022 lag deze grens voor een eenpersoonshuishouden op 1.200 euro (besteedbaar maandinkomen). Het aandeel huishoudens met een inkomen tussen 100 en 130 procent van het sociaal minimum daalde in diezelfde periode nauwelijks.

Per 1 januari 2023 is de Amsterdamse grens voor een laag inkomen verhoogd van 120 procent naar 130 procent van het sociaal minimum. Huishoudens met een inkomen tussen 120 en 130 procent van het sociaal minimum behoren dus sinds 2023 tot de Amsterdamse minima. Deze groep maakte gedurende de observatieperiode 2011-2021 afgerond 3 procent uit van alle Amsterdamse huishoudens. In 2022 ging het om afgerond 2 procent, wat

gelijk staat aan ongeveer 10.600 huishoudens. Een besteedbaar maandinkomen van 130 procent van het sociaal minimum bedroeg in 2022 voor een eenpersoonshuishouden 1.560 euro.

Figuur 1.4 Amsterdamse huishoudens naar besteedbaar huishoudinkomen als percentage van het sociaal minimum, 2011-2022*

*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Boven de minimagrens (130% sm) nemen we twee tegengestelde trends waar. Het aandeel huishoudens met een inkomen net boven de minimagrens (130%-200% sm) krimpt sterk: van 21 procent in 2011 tot 15 procent in 2022. Het aandeel huishoudens met een inkomen vanaf 300 procent van het sociaal minimum nam tegelijkertijd sterk toe, tot 42 procent in 2022. Het hardst groeide de groep huishoudens met een inkomen dat vijf keer het sociaal minimum bedraagt of meer. In 2022 ging het hierbij om een besteedbaar maandinkomen van 6.000 euro voor een eenpersoonshuishouden.

In eerdere versies van de armoedemonitor werd al vastgesteld dat Amsterdam vooral door de groei van de groep hoogste inkomens rijker wordt. De minimagroep krimpt niet evenredig. Hoewel de groep tot het sociaal minimum wel slonk, daalde het aandeel huishoudens met een inkomen tussen het sociaal minimum en 130 procent van het sociaal minimum daalde de afgelopen jaren nauwelijks. Er zijn wel veel meer huishoudens met hoge inkomens bijgekomen, zowel in absolute als in relatieve zin. Dit zorgt ervoor dat de inkomensongelijkheid in de stad blijft groeien (zie ook: [Economische Verkenningen Metropool Regio Amsterdam 2024](#)).

Inflatie, compensatie en verschillende armoedegrenzen

Om vast te stellen hoeveel Amsterdamse huishoudens onder de armoedegrenzen zitten, maakt O&S gebruik van een afgeleide (130%) van een *beleidsmatige inkomensgrens*, te weten het sociaal minimum. Dit zou gelijk zijn aan het bedrag dat minimaal nodig is om van te leven. De hoogte van deze inkomensgrens wordt jaarlijks in de politieke besluitvorming vastgelegd en wordt net als het minimumloon halfjaarlijks geïndexeerd aan de hand van de cao-lonen. Omdat de cao-lonen in de afgelopen decennia veel minder sterk stegen dan daadwerkelijke lonen, is de welvaart van huishoudens met een uitkering of minimumloon sterk achtergebleven bij die van (overige) werknemers ([Salverda, 2023](#)).

Deze achterstelling in de ontwikkeling van het beleidsmatig minimum heeft belangrijke consequenties voor de interpretatie van onze statistieken. Ook bij een gelijkblijvend of dalend aandeel huishoudens onder de minimagrens kan er sprake zijn van toenemende relatieve armoede in de samenleving. We spreken over armoede gemeten aan de hand van een inkomensgrens, en niet van de feitelijke financiële positie. Armoede is echter niet alleen een inkomenskwesatie, maar hangt ook af van de hoogte van vaste lasten, van noodzakelijke uitgaven en daarmee ook van inflatie. Dit is terug te zien in een stijgend aandeel Amsterdammers/Nederlanders dat aangeeft moeilijk rond te komen ([O&S, 2023](#)).

Verskillende armoedegrenzen

De grensbedragen van het sociaal minimum gaan uit van [besteedbaar inkomen exclusief huurtoeslag](#). De hoogte ervan is afhankelijk van het huishoudtype, waarbij tien belangrijkste typen worden onderscheiden ([CBS, 2023](#)). Voor een alleenstaande bedroeg het sociaal minimum in 2022 1.200 euro per maand, voor een eenoudergezin met twee kinderen 1.860 euro. Om te bepalen of een huishouden onder of boven de grens valt wordt de huurtoeslag (die in hoogte varieert) nog bij het besteedbaar inkomen opgeteld.

Landelijk worden er naast het sociaal minimum en 130% hiervan ook nog andere armoedegrenzen gebruikt. Zo hanteert het CBS al decennialang de lage inkomensgrens. Deze grens staat voor een vast koopkrachtbedrag dat jaarlijks wordt gecorrigeerd voor prijsontwikkeling. Het CBS kijkt hierbij naar het inkomen inclusief toeslagen, exclusief huurtoeslag. Een schatting van toegekende energietoeslagen is door het CBS bij de inkomens opgeteld, resulterend in een historisch laag aandeel lage inkomens in 2022 ([CBS, 2023](#)).

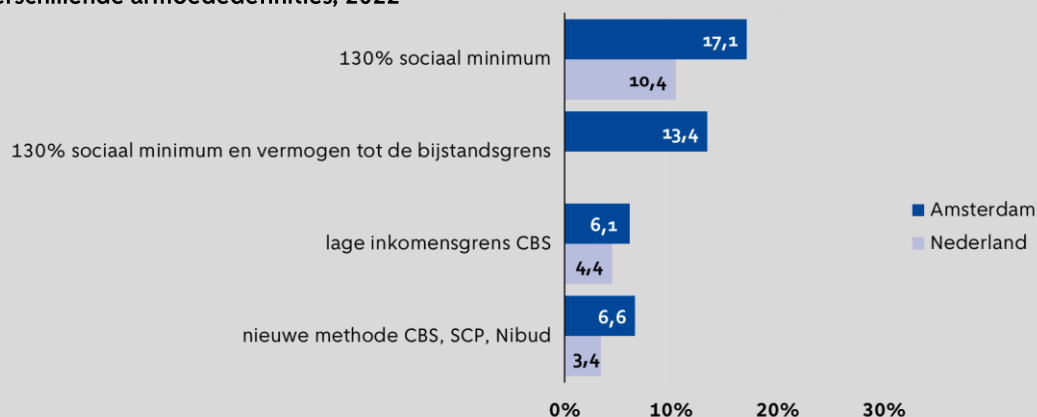
De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten

In oktober 2024 presenteerden het CBS, SCP en Nibud ([2024](#)) een nieuwe methode om armoede te meten. In lijn met het bestaande ‘niet-veel-maar-toereikend’-criterium van het SCP zijn in deze methode minimumvoorbeeldbegrotingen meegenomen: voor 35 verschillende huishoudens is vastgesteld welke bedragen per uitgavenpost minimaal nodig zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Dit is een belangrijk verschil met het sociaal minimum en de lage inkomensgrens, waarbij de grensbedragen van het inkomen minder precies op het huishouden zijn afgestemd

Een ander belangrijk verschil met bestaande methoden is dat er naast huishoudinkomen (en vermogen) gekeken wordt naar daadwerkelijke uitgaven van het huishouden aan wonen, energie en zorg.

Figuur 1.5 laat voor de verschillende methoden zien hoe groot het aandeel personen onder de armoedegrens is, in Amsterdam en in Nederland. In één oogopslag is duidelijk dat de door Amsterdam gehanteerde grens van 130 procent van het sociaal minimum de meest ruime grens is, ook wanneer deze wordt aangevuld met een vermogensgrens. Voor Amsterdam is deze groep (13,4%) 2 keer zo groot als de groep die op basis van de nieuwe methode als arm gezien wordt (6,6%).

Figuur 1.5 Aandeel personen in een minimahuishouden in Amsterdam en in Nederland op basis van verschillende armoedefinities, 2022

Bron: CBS, SCP, bewerking O&S

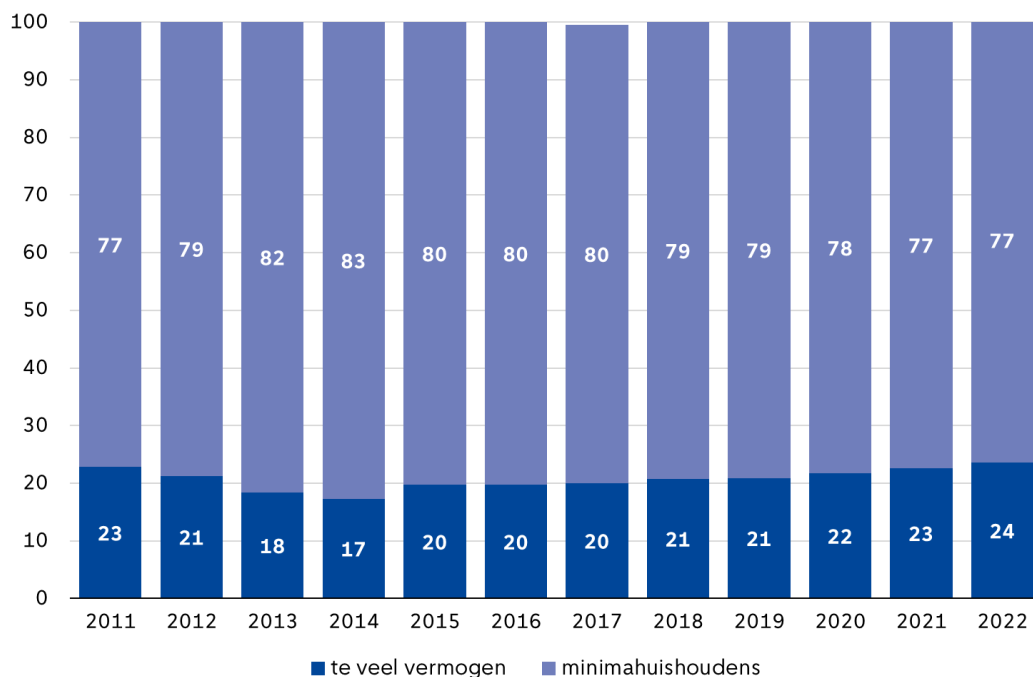
Qua omvang komt de groep op basis van de nieuwe methode bij benadering overeen met de groepsgrootte op basis van de lage inkomensgrens. Dit betekent echter niet dat het hier om dezelfde personen gaat. Opvallend is dat het verschil tussen Amsterdam en Nederland op basis van de nieuwe methode relatief groot is. Op basis van bestaande methoden, uitgaande van inkomen en verschillende inkomensgrenzen ligt het aandeel personen in een minimahuishouden onder de grens in Amsterdam ongeveer anderhalf keer zo hoog als in Nederland. Volgens de nieuwe methode ligt dit in Amsterdam bijna twee keer zo hoog als landelijk. Om dit te verklaren moeten we kijken naar de uitgaven aan vaste lasten die zijn meegenomen in de nieuwe methode. Ook de vermogenspositie kan een rol spelen. Mogelijk dragen Amsterdammers met een laag inkomen relatief hoge woon-, energie en zorglasten en zijn zij gemiddeld genomen minder vermogend dan huishoudens met een laag inkomen elders in het land.

1.4 Vermogen huishoudens met laag inkomen vaker boven bijstandsnorm

Een huishouden behoort tot de groep minima wanneer zowel het inkomen als het vermogen van het huishouden onder de minimagrens ligt. De vermogensgrens is daarbij gelijkgesteld aan de vermogensgrens voor de bijstand. Deze bedroeg in 2022 6.505 euro voor alleenstaanden en 13.010 euro voor gezinnen. Daarnaast geldt een maximale overwaarde van een eigen huis van 54.900 euro.

Onder de huishoudens met een laag inkomen groeide in de afgelopen tien jaar de groep die vanwege een te hoog vermogen *niet* tot de minima wordt gerekend. In 2014 had 18 procent van de huishoudens met een inkomen beneden de minimagrens een vermogen boven de bijstandsgrens. In 2022 was dit aandeel toegenomen tot 22 procent. Zonder hantering van een vermogensnorm zou het aandeel minima in Amsterdam in de afgelopen jaren dus minder sterk zijn gedaald.

Figuur 1.6 Aandeel huishoudens met vermogen boven bijstandsgrens van het totaal aantal huishoudens met een inkomen tot 130% sm, 2011-2022* (procenten)

* Gegevens over 2022 zijn voorlopig. Vanaf 2020 is Weesp tot Amsterdam gerekend.

Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

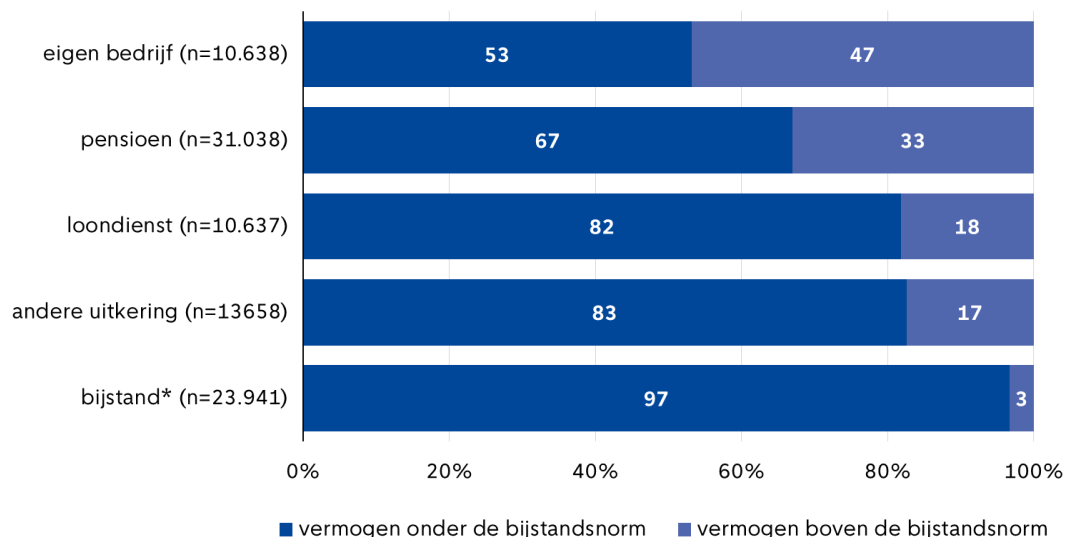
In 2022 was er bij 385 van deze huishoudens sprake van een vermogen boven de bijstandsgrens dat uitsluitend aan de overwaarde van het huis toe te schrijven is. Dat is afgerond 2% van alle huishoudens met een laag inkomen en een vermogen boven de bijstandsgrens. Een aanzienlijk grotere groep zit op basis van vermogen anders dan overwaarde boven de vermogensnorm (bank- en spaartegoeden, obligaties en aandelen ondernemingsvermogen, overige bezittingen). Een overwaarde hoger dan 64.100 euro gaat in de meeste gevallen samen met bank- en spaartegoeden boven het grensbedrag: dit geldt voor afgerond 14% van de huishoudens met een inkomen onder de minimagrens. Deze groep is bovendien gegroeid, wat tot uiting komt in de trend zoals weergegeven in figuur 1.6.

Vermogensbezit boven de gestelde norm vinden we vooral terug bij huishoudens met een eigen bedrijf als voornaamste inkomstenbron. Bijna de helft (47%) van deze huishoudens zit boven de vermogensgrens en behoort om die reden niet tot de minimapopulatie. Ondernemingsvermogen wordt ook tot het vermogen van een huishouden gerekend en zou dit hoge aandeel (ten dele) kunnen verklaren. Op dit moment is echter niet bekend hoe

groot de groep ondernemers is die door ondernemingsvermogen niet tot de minimahuishoudens wordt gerekend.

Ook onder huishoudens met AOW als belangrijkste inkomstenbron heeft een aanzienlijk deel een vermogen boven de bijstandsnorm: ruim één op de drie in 2022.

Figuur 1.7 Huishoudens met een inkomen tot 130% SM naar vermogenspositie en voornaamste bron van het inkomen, voorlopige cijfers 2022

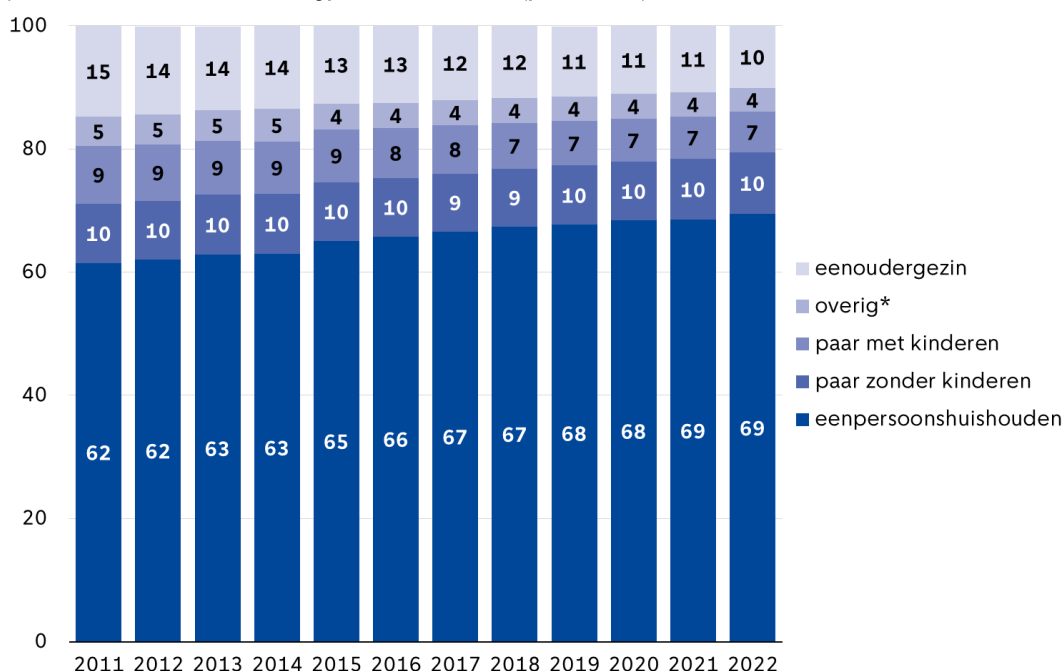
Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

1.5 Groei eenpersoonshuishoudens, vooral onder de minimahuishoudens

In de eerdere paragrafen van dit hoofdstuk werd gekeken naar ontwikkelingen van Amsterdamse *huishoudens* op en rond de minimagrens. Naast deze gegevens kijken we naar cijfers op het niveau van *personen*. Op die manier kan inzicht worden verkregen in hoe Amsterdammers onder de minimagrens verdeeld zijn over de verschillende typen huishoudens.

Het *aantal* personen onder de minimagrens ligt logischerwijze hoger dan het aantal huishoudens onder de grens. Het gaat om afgerond 110.000 Amsterdammers (in 69.600 huishoudens). Het *percentage* onder de minimagrens ligt onder personen echter lager dan onder huishoudens, respectievelijk 13,4 en 15,9 procent. Dit komt doordat vooral onder de meerpersoonshuishoudens het aandeel minima relatief laag ligt. Eenpersoonshuishoudens behoren juist relatief vaak en in toenemende mate tot de minima (zie figuur 1.8). Ook in absolute zin groeide deze groep in de afgelopen jaren in de stad.

Figuur 1.8 Verdeling Amsterdammers met een inkomen tot 130% sm en een vermogen tot de bijstandsnorm over huishoudtypen, 2011-2022* (procenten)

* Gegevens over 2022 zijn voorlopig. Vanaf 2020 is Weesp tot Amsterdam gerekend.

Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

1.6 Aandeel kinderen in armoede daalt in Amsterdam sterker dan in overige G4

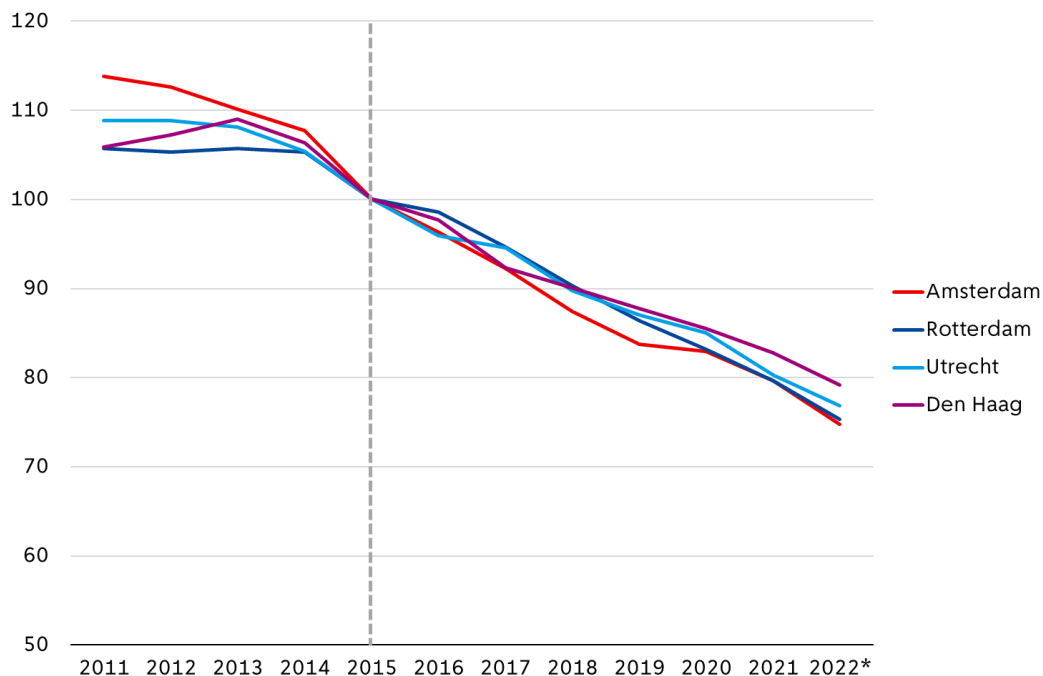
Kinderen maken een steeds kleiner deel uit van de Amsterdamse minimapopulatie. Deze trend geldt niet alleen voor Amsterdam maar zien we ook elders in Nederland. Op landelijk niveau heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2020 de ambitie geformuleerd om kinderarmoede te halveren tussen 2015 en 2030 (zie Ministerie [SZW, 2020](#)). Het nieuwe kabinet heeft deze ambitie echter losgelaten door enkel te streven naar het “niet laten oplopen van armoede en kinderarmoede ten opzichte van 2024” ([Regeerprogramma, 2024](#), p.12).

In Amsterdam begon de daling van het aandeel kinderen in een huishouden met een laag inkomen al eerder, in ieder geval sinds 2011. Ook voor de andere grote Nederlandse steden geldt dat de daling van de kinderarmoede reeds voor 2015 is ingezet. Om een vergelijking van de ontwikkeling in kinderarmoede te kunnen maken tussen steden, indexeren we de minimapercentages van elk van de G4 op het jaar 2015. In Amsterdam bedroeg het aandeel kinderen in een huishouden met een laag inkomen in dat jaar 25 procent. Enkel in Rotterdam lag dit percentage hoger (28%).

In 2022 is het aandeel kinderen in huishoudens met een laag inkomen in Nederland met bijna 20 procent gedaald (indexcijfer 81). In de grote steden is sprake van een relatief sterke daling die het grootst is voor Amsterdam en Rotterdam (indexcijfer 75). Den Haag blijft met indexcijfer 79 nog iets achter. Wanneer de dalende trend in dezelfde mate doorzet, lijkt een halvering van kinderarmoede volgens de hier gehanteerde definitie haalbaar.

In het kader van de doelstelling is 2022 een opmerkelijk jaar: zowel het aantal als het aandeel kinderen in armoede daalde in Amsterdam veel sterker dan in de vier jaren ervoor.

Figuur 1.9 aandeel minderjarigen in een huishouden met een inkomen tot 130% sm in de G4, 2011-2022 (geïndexeerd op 2015)

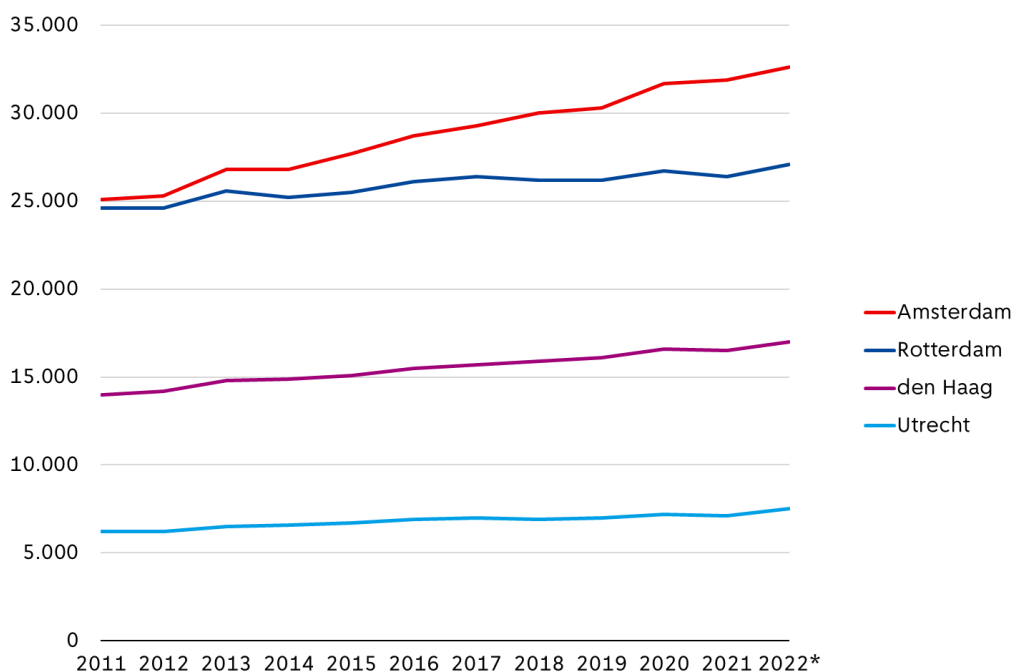
*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

Bron: CBS statline, bewerking O&S

1.7 Meer ouderen in armoede

Terwijl minderjarigen een steeds kleiner deel uitmaken van de populatie met een laag inkomen, neemt het aandeel Amsterdammers van 66 jaar en ouder onder deze populatie juist toe. Deze toename wordt veroorzaakt door een algemene toename van het aandeel 65-plussers in de stad. Onderstaande figuur toont het aantal minimahuishoudens met een hoofdkostwinner van 65 jaar of ouder in de periode 2011-2022. De stijgende lijn voor Amsterdam springt direct in het oog: in elf jaar tijd steeg dit aantal van 25.100 naar 32.600. Hoewel ook in andere steden het aantal huishoudens met een laag inkomen en met een hoofdkostwinner van 65 jaar en ouder is toegenomen, is deze toename nergens zo sterk als in Amsterdam (zie ook hoofdstuk 2).

Figuur 1.10 Aantal huishoudens met hoofdkostwinner van 65 en ouder en een inkomen tot 130% sm in de G4, 2011-2022* (aantallen)

*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

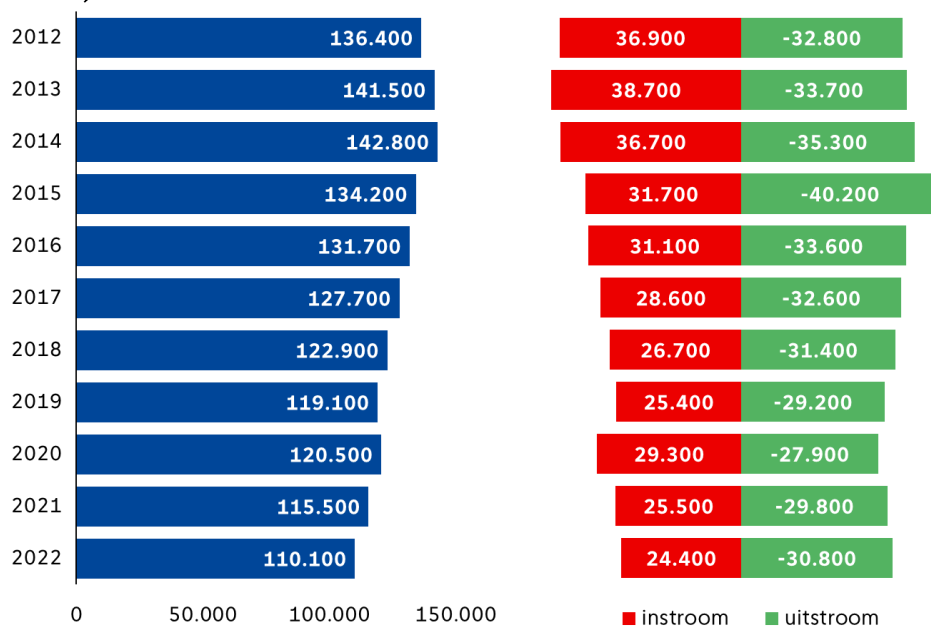
Bron: CBS-statline, bewerking O&S

1.8 Dynamiek rond de minimagrens toegenomen

Eerder beschreven trends zijn het resultaat van de jaarlijkse instroom in en uitstroom uit de armoede. We kijken hier specifiek naar de minimapopulatie: huishoudens met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum en een vermogen tot de bijstandsnorm. Instroom duidt daarbij op het aantal personen dat in het voorgaande jaar niet tot deze populatie behoorde, maar in het betreffende meetjaar wel. De uitstroom bestaat uit personen die in het voorgaande jaar wel, maar in het huidige meetjaar niet meer tot de minimapopulatie behoren.

In 2011 was dit in-uitstroombalans positief: het aantal Amsterdammers onder de minimagrens nam toe. Vanaf 2015 was sprake van een negatief saldo en dus een krimpende minimapopulatie. Sindsdien is het aantal mensen dat in een minimasituatie terecht komt jaarlijks kleiner dan het aantal mensen dat uit die situatie komt, het jaar 2020 uitgezonderd. In 2022 is dit verschil tussen de in- en uitstroom relatief het grootst. In de laatste drie jaren lijkt de mobiliteit vanuit de minimasituatie hiermee te zijn toegenomen.

Figuur 1.11 In- en uitstroom van Amsterdammers in de groep minimahuishoudens, 2011-2022*
(aantallen)

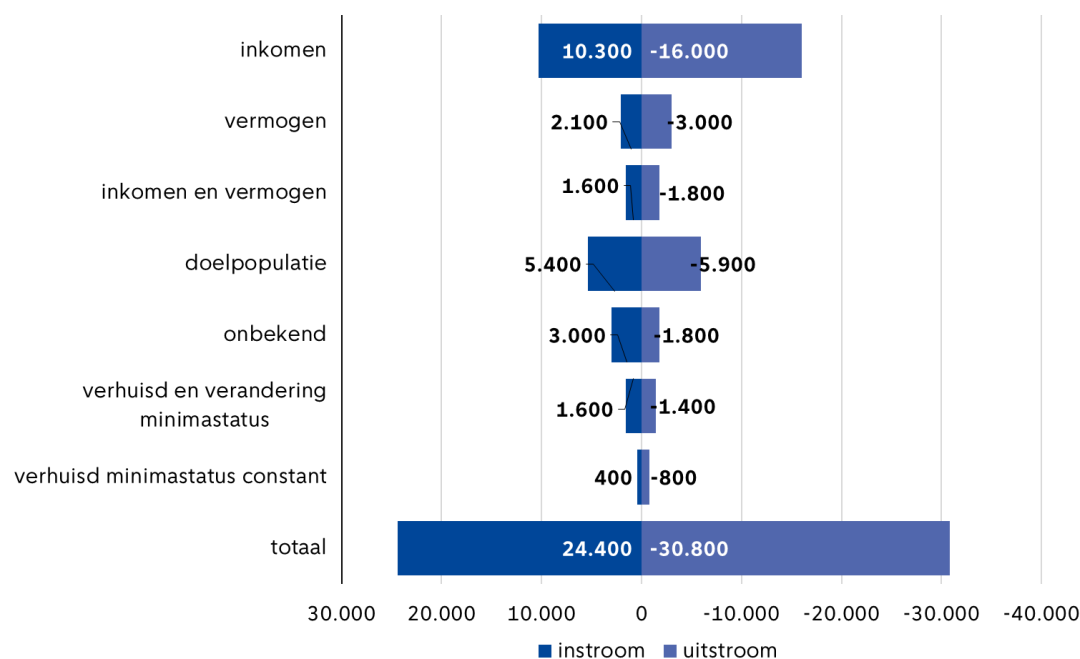

* Gegevens over 2022 zijn voorlopig. Vanaf 2020 is Weesp tot Amsterdam gerekend.

Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

In- en uitstroom komen op verschillende manieren tot stand. In de meeste gevallen liggen hier inkomensveranderingen aan ten grondslag. Vooral de uitstroom wordt in grote mate gedreven door een hoger huishoudinkomen van personen die in het voorgaande jaar onder de minimagrens zaten: dit betrof 16 duizend personen.

Figuur 1.12 In- en uitstroom van Amsterdammers in de groep minimahuishoudens naar reden, voorlopige cijfers 2022

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Daarnaast behoren nog zo'n 3.000 personen uitsluitend door vermogensopbouw in 2022 niet meer tot de minima. Het vermogen ontwikkelt zich voor deze Amsterdammers dus (deels) onafhankelijk van het inkomen.

De instroomreden is gelabeld als onbekend bij geboorte, immigratie of wanneer eerder geen (inkomens- en vermogens-) gegevens voor de betreffende persoon bekend waren. Voor de uitstroom gaat het om overlijden, emigratie, of wanneer gegevens niet langer bekend zijn.

2 Amsterdammers onder de minimagrens

Onder sommige groepen Amsterdammers komt een laag inkomen en weinig vermogen vaker voor dan gemiddeld. Zo is bekend dat eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens veel vaker dan andere huishoudens tot deze groep behoren: zij hebben met één inkomen minder financiële ruimte dan meerpersoonshuishoudens. Verder behoren minderjarige kinderen en ouderen vaker tot de minima dan gemiddeld en zijn ouderen in een minimahuishouden relatief vaak langdurig arm. Amsterdammers met een migratieachtergrond behoren vaker tot de minima dan gemiddeld. Het verschil met in Nederland geboren Amsterdammers is het grootst voor eerste generatie migranten van 66 jaar en ouder.

2.1 Meeste minimahuishoudens in Nieuw-West, hoogste aandeel in Zuidoost

De Amsterdamse minimahuishoudens zijn ongelijk verdeeld over de stad. In stadsdeel Zuidoost leeft het hoogste aandeel inwoners onder de minimagrens (22 procent). Naast Zuidoost, ligt het percentage minimahuishoudens ook in Noord (19 procent), Nieuw-West (19 procent) en West (17 procent) boven het stedelijk gemiddelde van 16 procent. In absolute zin wonen in de stadsdelen West en Nieuw-West de meeste minimahuishoudens.

In stadsdeel Zuid is het percentage minimahuishoudens met elf procent relatief laag. Toch wonen hier bijna evenveel mensen onder de armoedegrens als in andere stadsdelen met een hoger minimapercentage zoals Noord en Zuidoost. In stadsgebied Weesp liggen zowel het aantal als het percentage minimahuishoudens lager dan in de rest van Amsterdam. Verder leven meer dan 5.700 inwoners van stadsdeel Centrum onder de armoedegrens. Dit stadsdeel valt op omdat hier minder gebruik wordt gemaakt van armoederegelingen dan in andere stadsdelen (zie ook hoofdstuk 3).

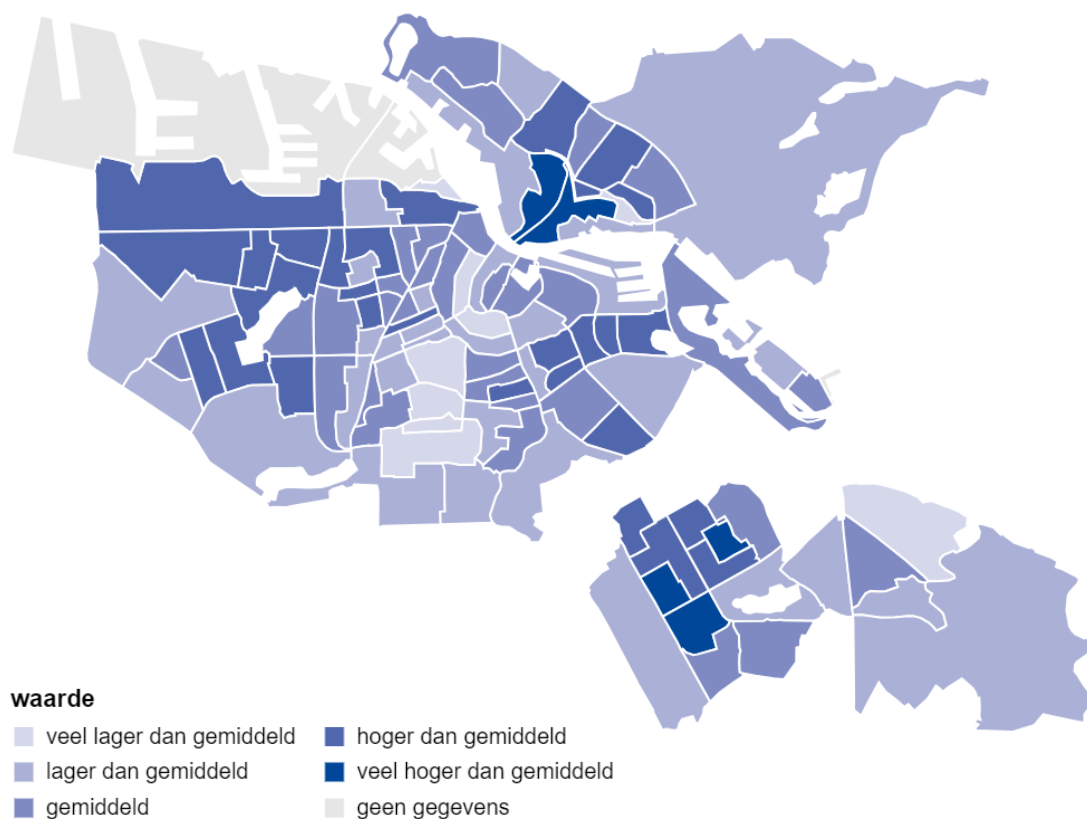
Tabel 2.1 Aantal en percentage minimahuishoudens in Amsterdam naar stadsdeel en stadsgebied Weesp, voorlopige cijfers 2022

	Aantal	%
Centrum	5.700	12
West	12.700	17
Nieuw-West	13.000	19
Zuid	8.700	11
Oost	10.300	15
Noord	9.000	19
Zuidoost	9.300	22
Weesp	800	8
Amsterdam	69.600	16

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Het percentage minimahuishoudens verschilt ook binnen de stadsdelen (zie figuur 2.2). Met name binnen het stadsdeel Zuidoost zijn de verschillen aanzienlijk.

Figuur 2.2 Aandeel minimahuishoudens naar wijk*, vergeleken met het Amsterdamse gemiddelde (16%), voorlopige cijfers 2022

* wijken met minder dan 100 huishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

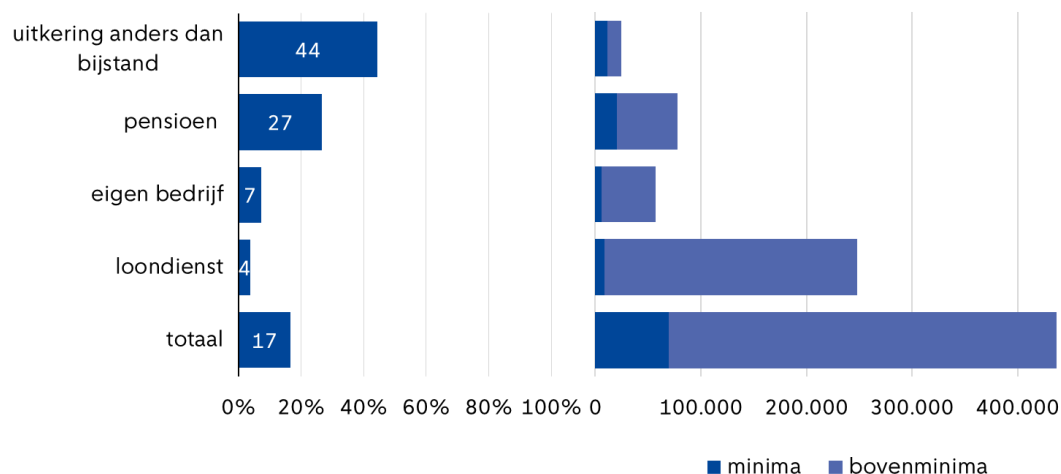
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.2 Bijstandsontvangers grootste groep onder minimahuishoudens

Amsterdamse huishoudens die rondkomen van een bijstandsuitkering behoren in bijna alle gevallen tot de minima. Dit gaat om ruim 23.150 huishoudens. Een kleine groep huishoudens met bijstand als belangrijkste inkomstenbron zit boven de minimagrens. Dit kan voorkomen wanneer zij een deel van het jaar een ander inkomen hadden.

Ook huishoudens die leven van een uitkering anders dan de bijstand hebben relatief vaak een laag inkomen en weinig vermogen (44%): dit betreft 11.300 huishoudens. Huishoudens met pensioen als voornaamste inkomstenbron behoren ook vaker dan gemiddeld tot de minima (27%). Amsterdam telt 20.800 minimahuishoudens met pensioen als belangrijkste inkomstenbron. Sinds 2012 stijgt onder minimahuishoudens het aandeel huishoudens met pensioen als voornaamste inkomstenbron. Deze toename is toe te schrijven aan de vergrijzing van de Amsterdamse bevolking.

Figuur 2.3 Percentage minimahuishoudens naar belangrijkste inkomstenbron (links) en aantal minimahuishoudens en bovenminimahuishoudens naar belangrijkste inkomstenbron (rechts), voorlopige cijfers 2022

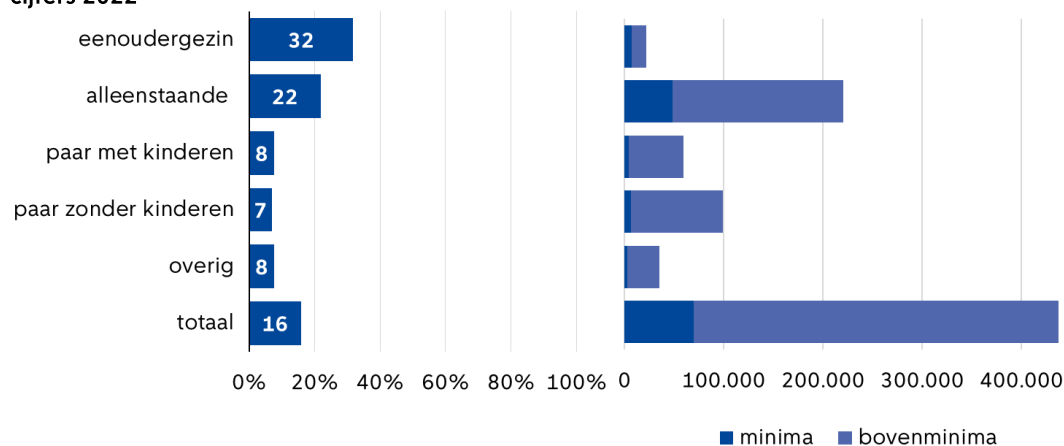

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.3 Veel alleenstaanden onder minimahuishoudens

Het aandeel minimahuishoudens is relatief groot bij eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens, die per definitie van één inkomen leven. Dit is met name het geval voor eenoudergezinnen, waarvan 32 procent een laag inkomen en weinig vermogen heeft. In absolute zin bestaat de meerderheid van de minimahuishoudens uit alleenstaanden, namelijk ruim 48.300. Dit komt overeen met een aandeel van 22 procent.

Figuur 2.4 Percentage minimahuishoudens naar huishoudsamenstelling (links) en aantal minimahuishoudens en bovenminimahuishoudens naar huishoudsamenstelling (rechts), voorlopige cijfers 2022

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

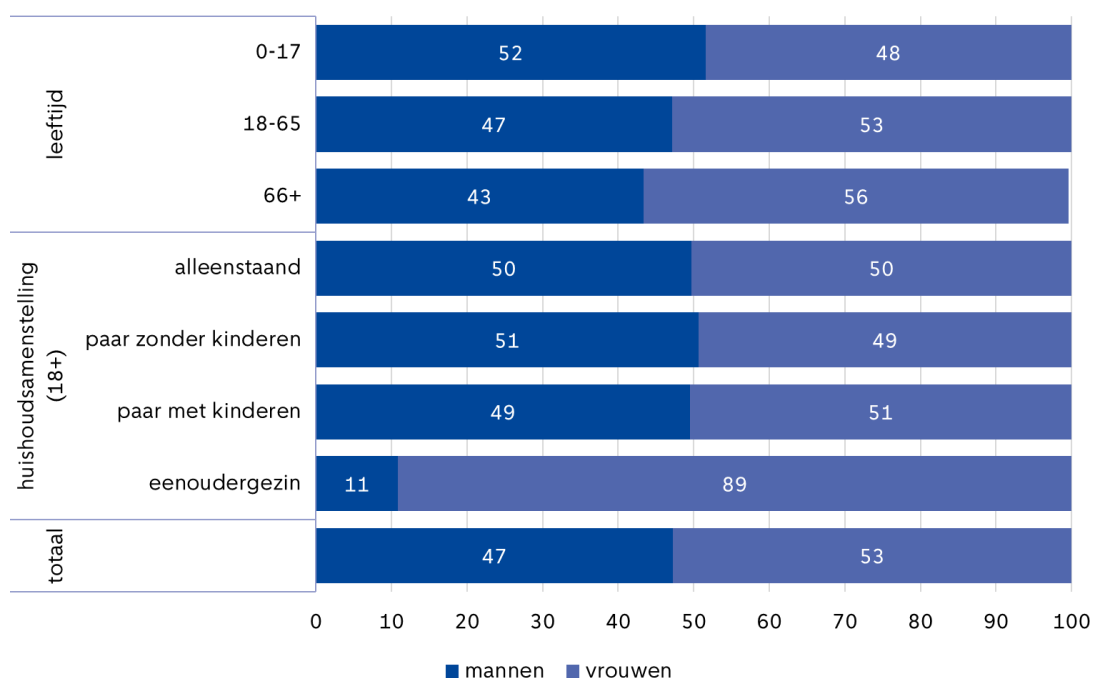
Het aandeel alleenstaanden onder alle huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen is in de afgelopen tien jaar gestegen van 62 procent in 2012 naar 69 procent in 2022. Het aandeel eenoudergezinnen is juist afgenomen van 14 procent in 2012 naar 10

procent in 2022. Het aandeel van de andere huishoudtypen onder de minima is in de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. Er zijn meer minima-eenoudergezinnen dan minima-tweeoudergezinnen. Onder de groep minima-eenoudergezinnen zijn relatief veel gezinnen met één kind, terwijl minima-tweeoudergezinnen vaker twee of meer kinderen hebben. Voor alle gezinnen geldt dat het aandeel dat tot de minima behoort toeneemt met het aantal kinderen.

2.4 Meer vrouwen dan mannen met een laag inkomen en weinig vermogen

Onder Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen zijn iets meer vrouwen (53%) dan mannen (47%). Voor de ouderen (66+) die tot de minimapopulatie worden gerekend ligt het aandeel vrouwen nog iets hoger (56%). Een nog sterkere oververtegenwoordiging van vrouwen betreft alleenstaande ouders die onder de minimagrens leven: dit gaat in 89 procent van de gevallen om moeders. Onder alleenstaanden met een laag inkomen en weinig vermogen, en volwassenen met een partner (met of zonder kinderen) is het aandeel mannen en vrouwen vrijwel gelijk.

Figuur 2.5 Samenstelling Amsterdammers in minimahuishoudens, naar geslacht, per leeftijdsgroep en huishoudsamenstelling, voorlopige cijfers 2022 (procenten)

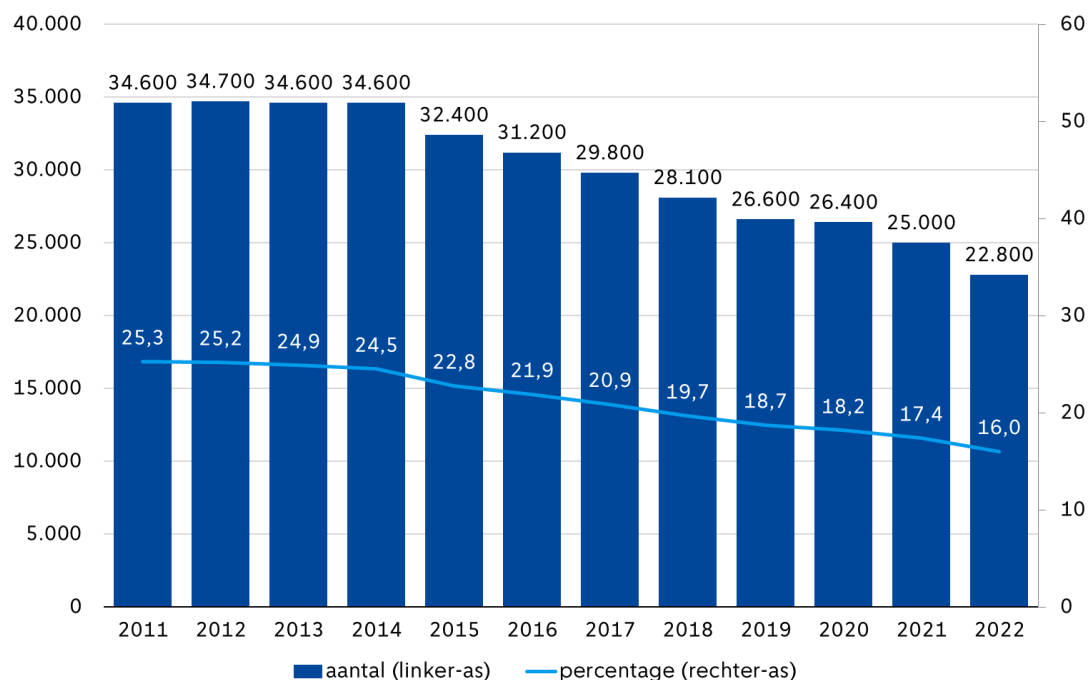

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.5 Daling aandeel minderjarigen in minimahuishoudens

Armoede hangt sterk samen met leeftijd. Het minimapercentage ligt structureel het hoogst onder kinderen (met name tussen 10 en 14 jaar) en onder inwoners van 60 jaar en ouder. Amsterdammers tussen de 25 en 35 jaar behoren het minst vaak tot een minimahuishouden.

Figuur 2.5 Aantal en percentage Amsterdamse 0 t/m 17-jarigen in minimahuishoudens, 2011-2022*

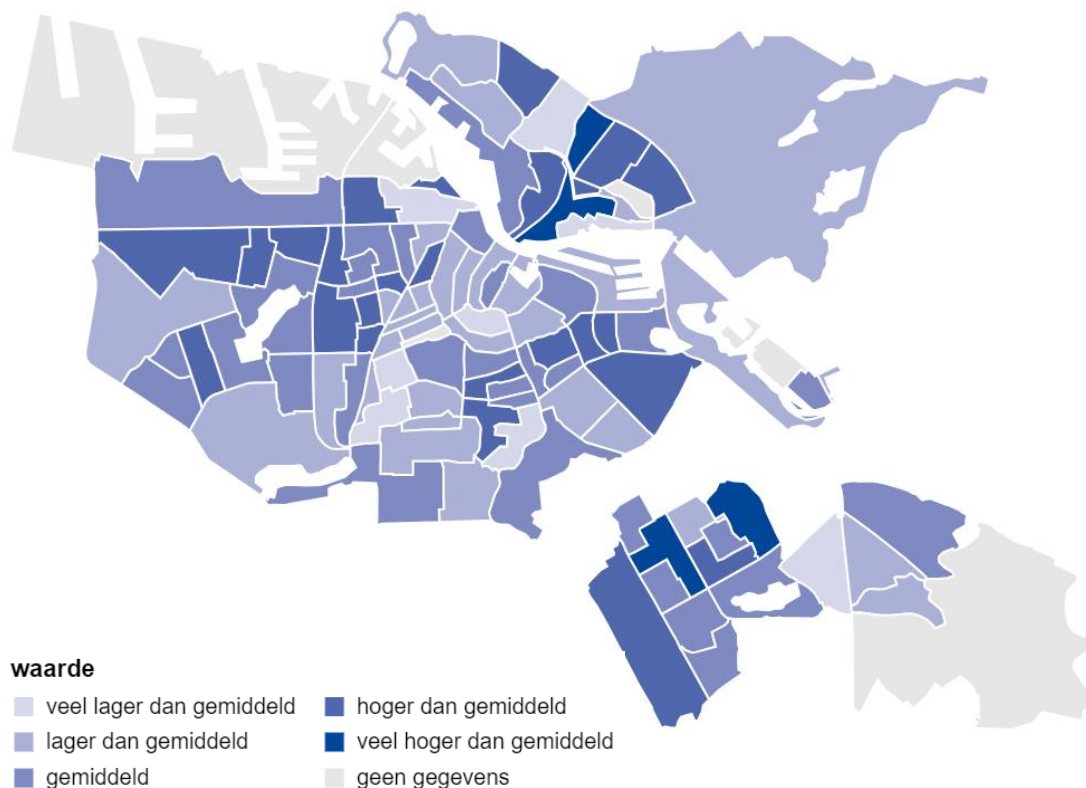
*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Van de Amsterdamse kinderen groeien ruim 22.800 0 t/m 17-jarigen op in een minimahuishouden. Dat zijn ruim 12.000 kinderen minder ten opzichte van 2012. Ook het *percentage* kinderen in huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen is gedaald in deze periode van 25 procent naar 16 procent. Deze afname hangt onder andere samen met de daling van het aandeel eenoudergezinnen behorende tot de minima. Minderjarige kinderen in armoede zijn namelijk relatief vaak onderdeel van eenoudergezinnen.

Het aandeel kinderen dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen en weinig vermogen ligt het hoogst in stadsdeel Zuidoost (23%), gevolgd door Noord (21%). In stadsgebied Weesp (7%) ligt het aandeel kinderen onder de minimagrens het laagst, gevolgd door stadsdeel Centrum (8%). In absolute zin telt stadsdeel Nieuw-West de meeste kinderen in een minimahuishouden.

Figuur 2.6 Aandeel 0 t/m 17-jarigen in minimahuishoudens naar wijk*, vergeleken met het Amsterdamse gemiddelde (16%), voorlopige cijfers 2022

*Wijken met minder dan 100 0 t/m 17-jarigen zijn buiten beschouwing gelaten.

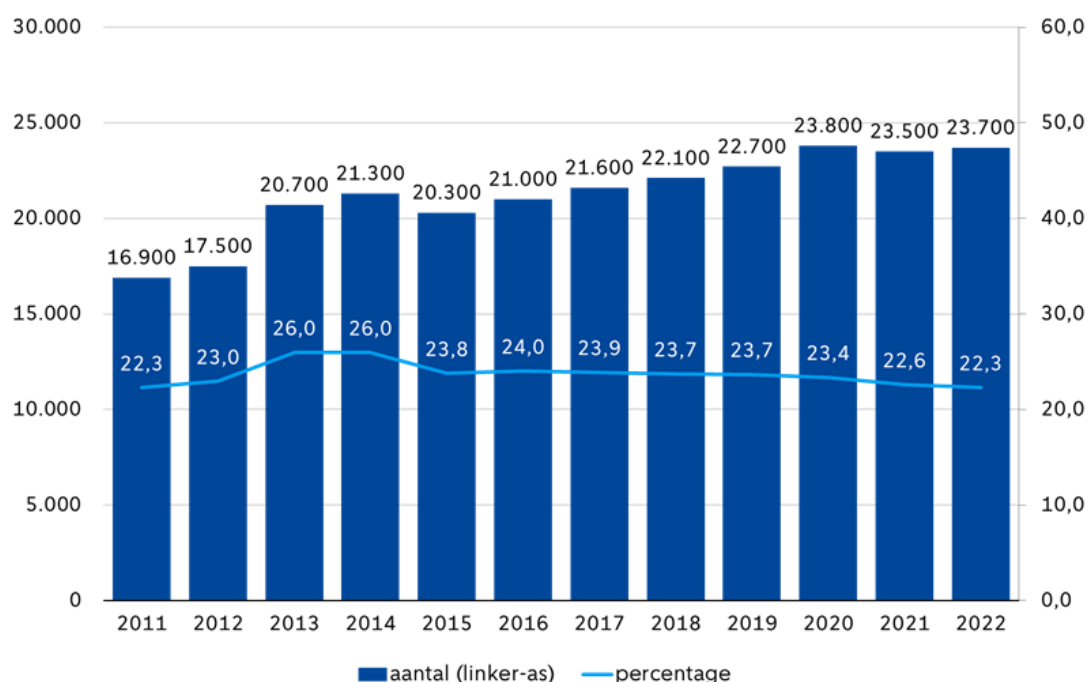
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.6 De minimapopulatie vergrijst

In totaal behoren 23.700 66-plussers tot een minimahuishouden. Dit komt overeen met een aandeel van 22 procent. Binnen de gehele groep Amsterdammers van 66 jaar en ouder bleef het aandeel dat deel uitmaakt van een minimahuishouden van 2015 tot 2020 gelijk en daalt dit sindsdien zelfs licht (lichtblauwe lijn in figuur 2.7). Met andere woorden: de kans dat een het armoedepercentage onder oudere Amsterdammer nam licht af.

De groeiende omvang van het aantal oudere Amsterdammers onder de minimagrens is dus toe te schrijven aan de vergrijzende populatie. Hierdoor leven sinds 2020 meer Amsterdamse ouderen onder de minimagrens dan tevoren. Na een lichte daling in 2021 neemt de omvang van de groep weer toe. Dit verdient aandacht in de komende jaren, vooral gezien de verwachte toename van 66-plussers in de stad.

Figuur 2.7 Aantal en percentage Amsterdammers van 66 jaar en ouder in minimahuishoudens, 2011-2022*

*Gegevens over 2022 zijn voorlopig

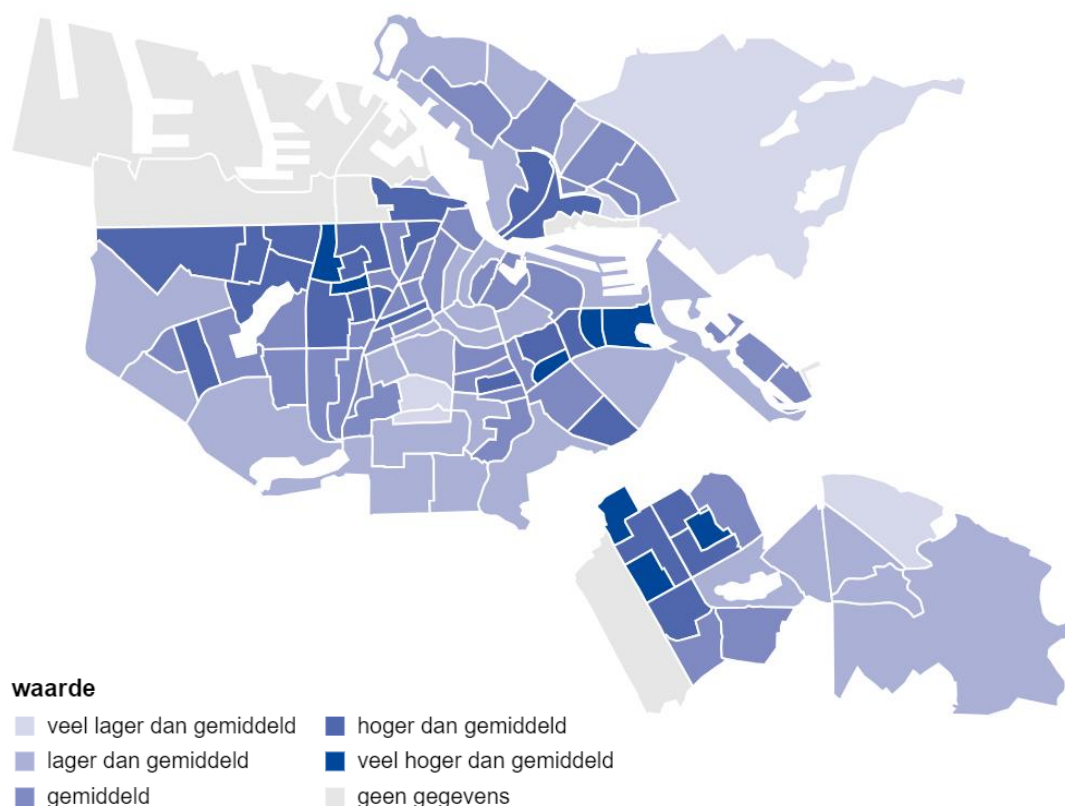
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Ouderen met een laag inkomen en weinig vermogen leven vaak alleen. Over het algemeen geldt dat 66-plussers grotendeels leven van een AOW-pensioen met eventueel een aanvullend pensioen en inkomsten uit vermogen. Er is echter niet altijd sprake van een volledig AOW-pensioen. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen die niet hun hele leven in Nederland woonachtig zijn geweest.

Een deel van de groep minimaouderen bestaat uit gepensioneerden die na hun tienerjaren naar Nederland zijn gemigreerd en geen volledige AOW hebben opgebouwd ([Lössbroek, 2024](#)). Voor een volledig AOW moet een persoon vijftig jaar in Nederland hebben gewoond. AOW'ers onder de armoedegrens hebben recht op aanvullende inkomensondersteuning (AIO), maar niet iedereen vindt de weg naar deze regeling ([O&S, 2020](#)).

In de stadsdelen West (31%), Zuidoost (29%), Oost (27%) en Nieuw-West (25%) ligt het aandeel 66-plussers met een laag inkomen en weinig vermogen hoger dan gemiddeld in de stad. In stadsgebied Weesp (8%), Centrum (14%) en Zuid (15%) ligt dit aandeel het laagst.

Figuur 2.8 Aandeel 66-jarigen in minimahuishoudens naar wijk*, vergeleken met het Amsterdamse gemiddelde (22%), voorlopige cijfers 2022

*Wijken met minder dan 100 66-jarigen zijn buiten beschouwing gelaten (lichtgrijs).

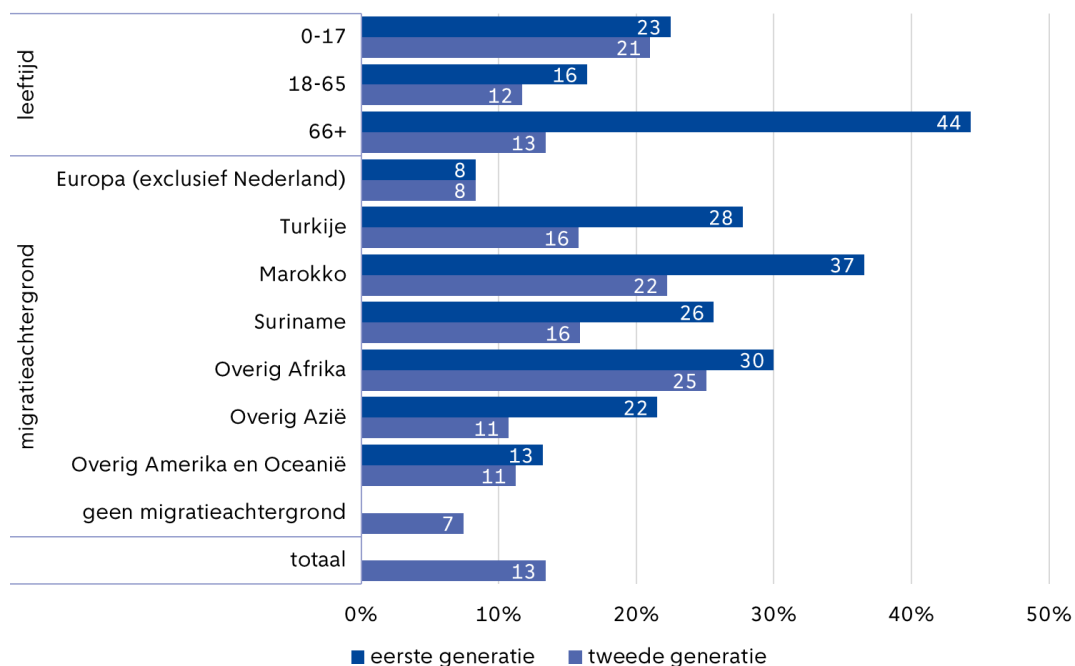
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.7 Eerste generatie migranten vaak onder minimagrens

Amsterdammers die niet in Nederland geboren zijn, eerste generatie migranten, behoren bijna drie keer zo vaak tot de minima als Amsterdammers zonder migratieachtergrond (die zelf in Nederland zijn geboren en beide ouders ook). Voor de eerste generatie migranten is het aandeel dat tot de minimapopulatie behoort 20 procent en voor Amsterdammers zonder migratieachtergrond 7 procent. Voor in Nederland geboren Amsterdammers met één of beide ouders geboren in het buitenland (tweede generatie migranten) bedraagt dit 15 procent.

Met name eerste generatie migranten van 66 jaar en ouder behoren relatief vaak tot de minima (44%). Eerste generatie migranten met een Marokkaanse, overig Afrikaanse, Turkse, en Surinaamse migratieachtergrond behoren vaker tot de minimapopulatie dan andere groepen. Dit heeft mogelijk te maken met een onvolledig AOW-opbouw, omdat zij tijdens de migratie naar Nederland ouder waren dan zeventien jaar (zie ook paragraaf 2.6).

Figuur 2.9 Percentage Amsterdammers in huishoudens met een inkomen tot 130% SM en weinig vermogen naar generatie, per leeftijdsgroep en migratieachtergrond, voorlopige cijfers 2022

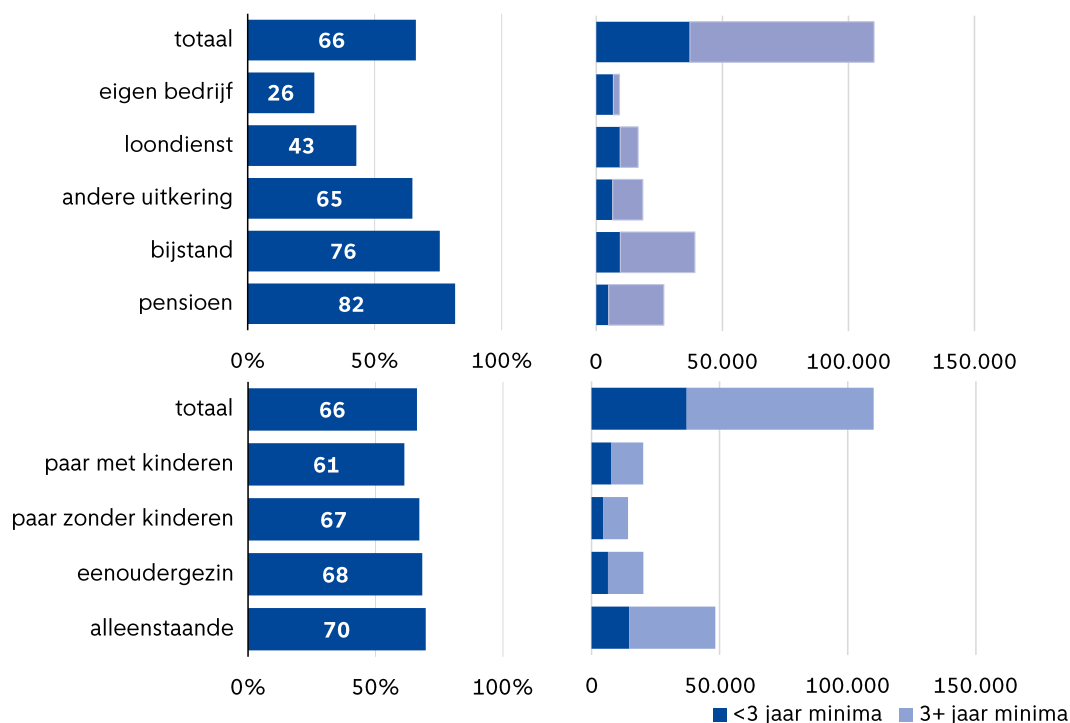
bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

2.8 Langdurig onder de minimagrens

Van de Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen in 2022 leeft 66 procent al tenminste drie achtereenvolgende jaren in armoede. Personen die ten minste drie jaar op een rij een laag inkomen en een weinig vermogen hebben, definiëren wij in deze paragraaf als langdurig onder de minimagrens. Met name gepensioneerden en Amsterdammers die rondkomen van een bijstandsuitkering leven vaak langdurig onder de minimagrens. Ook vormen zij in absolute zin de grootste groepen die ten minste drie jaar op een rij een laag inkomen en weinig vermogen hebben.

De verschillen naar huishoudsamenstellingen zijn minder groot dan de verschillen naar belangrijkste inkomstenbron. Behalve paren met kinderen, zijn de andere huishoudtypen iets vaker dan gemiddeld langdurig arm. In absolute zin wordt de grootste groep langdurige minima gevormd door alleenstaanden.

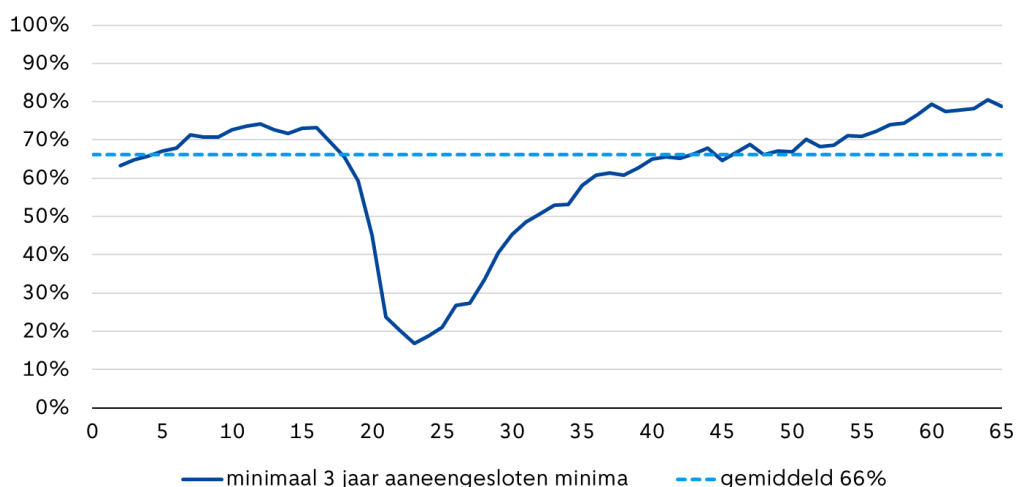
Figuur 2.10 Percentage langdurige minima onder personen in minimahuishoudens naar belangrijkste inkomstenbron en huishoudsamenstelling (links) en aantal personen in minimahuishoudens naar duur op het minimum, belangrijkste inkomstenbron en huishoudsamenstelling, voorlopige cijfers 2022

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Kinderen tussen 5 en 17 jaar, en 50-plussers die in 2022 tot de minima behoorden, zijn vaker langdurig arm dan overige leeftijdsgroepen. Onder Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen in de leeftijden 19 tot 50 jaar is juist minder vaak dan gemiddeld sprake van langdurigheid. Zij hebben meer perspectief op verhoging van het inkomen op korte termijn dan de groep die de pensioengerechtigde leeftijd nadert.

Figuur 2.11 Percentage langdurige minima (drie jaar of langer) ten opzichte van alle minima, naar leeftijd, voorlopige cijfers 2022 (procenten)

bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

3 Bereik Amsterdamse armoedevoorzieningen

Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen komen in aanmerking voor [armoederegelingen van de Gemeente Amsterdam](#). Deze regelingen betreffen bijvoorbeeld kortingen of gratis aanbod voor openbaar vervoer, de zorgverzekering, culturele activiteiten, schoolspullen en andere onderwijskosten. Voor een aantal regelingen berekent O&S jaarlijks hoeveel Amsterdammers die op basis van de hoogte van hun huishoudinkomen en -vermogen recht hebben op de regeling, hier ook ontvanger van zijn. We spreken ook wel over het bereik van de armoederegelingen. Voor een toelichting bij de berekening van de bereikcijfers, zie de bijlage ‘Data en methode’.

In deze editie berekenen we het bereik van de Stadspas, het Gratis OV voor ouderen en de Collectieve Zorgverzekering. De scholierenvergoeding, waarvan in voorgaande jaren apart naar het bereik werd gekeken, is sinds 2023 toegankelijk via de Stadspas en kent daarom geen afzonderlijk bereikpercentage meer.

- **Stadspas:** Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen hebben gratis of met korting toegang tot veel verschillende culturele, sportieve en recreatieve voorzieningen. Voor kinderen tot en met 14 jaar wordt sinds 2020 het kindtegoed automatisch op de stadspas gezet. Met ingang van schooljaar 2023/2024 is ook de scholierenvergoeding toegevoegd aan het kindtegoed op de stadspas.
- **Gratis OV voor ouderen:** Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen vanaf de pensioengerechtigde leeftijd gratis met trams, bussen en metro's van het GVB, Connexxion en EBS reizen in Amsterdam.
- **Collectieve Zorgverzekering:** Amsterdammers met een laag inkomen en weinig vermogen hebben vanaf 18 jaar de mogelijkheid om gebruik te maken van een collectieve zorgverzekering waarvan de goedkoopste aanvullende verzekering gratis is een duurdere aanvullende verzekeringen met korting kunnen worden afgesloten. Kinderen kunnen met hun ouders worden meeverzekerd.

Naast het bereik van individuele regelingen, bekijkt O&S het verzamelbereik:

- **Het verzamelbereik alle regelingen** betreft het aantal huishoudens dat gebruik maakt van minimaal één van de onderzochte regelingen, ten opzichte het aantal huishoudens die op minimaal één van deze drie regelingen recht hadden.
- **Het verzamelbereik kindregelingen** is het aantal huishoudens met kinderen in de leeftijden 4 tot en met 17 jaar oud dat de Stadspas en/of de gratis laptop of tablet ontvangt, ten opzichte van het aantal huishoudens met kinderen in die leeftijden dat recht heeft op deze regelingen.

Verhoging minimagrens zorgt voor relatieve daling en absolute stijging van bereik

In 2023 verschoof de Amsterdamse inkomensgrens van 120 naar 130 procent van het sociaal minimum. Hierdoor vielen dat jaar 11.300 extra huishoudens onder de minimagrens. Voor de kindregelingen is de doelgroep met ingang van schooljaar 2023/2024 nog verder verruimd met een inkomensgrens op 150 procent van het sociaal minimum. (zie ook kader 'Verhoging inkomensgrens kindregelingen').

De verruiming van de inkomensgrenzen hebben geleid tot een toename in het aantal verstrekte armoederegelingen aan het begin van schooljaar 2023/2024, ten opzichte van het voorgaande schooljaar (Brede monitor armoederegelingen, 2023). Er zijn dus meer Amsterdammers bereikt. Wat betreft het bereik zoals in deze monitor gedefinieerd, het relatieve bereik, verwachten we juist een daling. De reden hiervoor is dat nieuwe rechthebbenden doorgaans relatief slecht bereikt worden. Vaak zijn zij nog niet bekend met voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen (zie paragraaf 4 van dit hoofdstuk). Bovendien is het aandeel bijstandsgerechtigden, een groep die goed bereikt wordt, binnen deze nieuwe groep rechthebbenden veel kleiner dan onder de oorspronkelijke doelgroep.

We verwachten dat het bereikpercentage voor de gehele verruimde doelgroep in 2023 kleiner is dan het bereikpercentage in 2022 (oorspronkelijke doelgroep). Voor kindregelingen verwachten we de sterkste daling, aangezien de verruiming voor deze voorzieningen het grootst is.

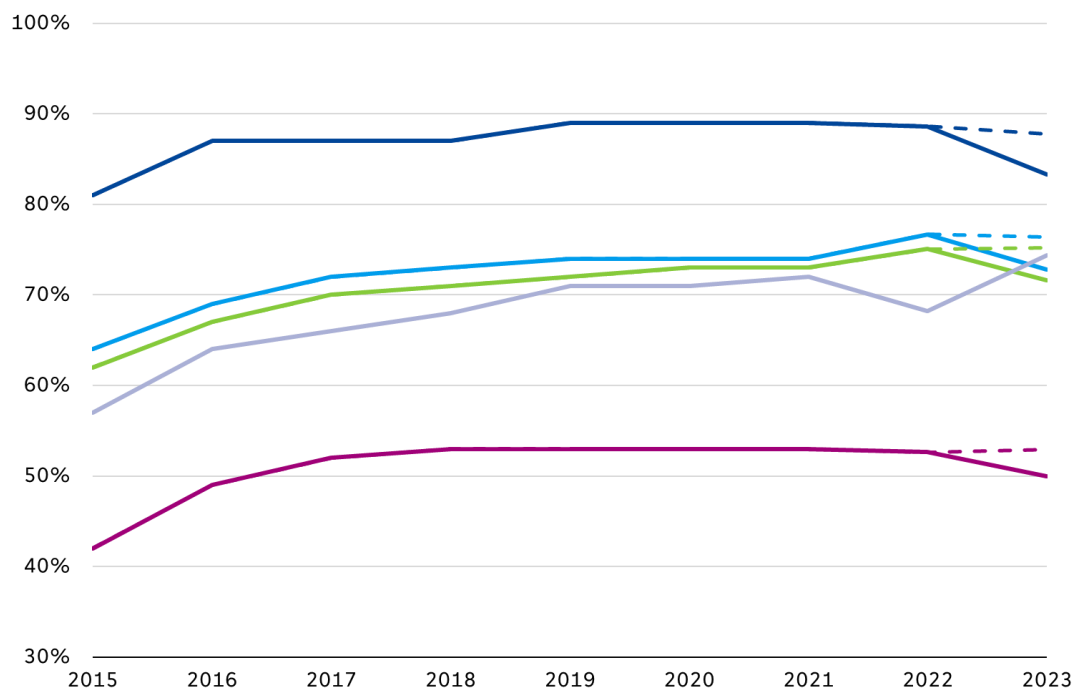
3.1 Bijna driekwart van minimahuishoudens gebruikt armoederegeling

In 2023 behoorden afgerond 71.200 Amsterdamse huishoudens tot de theoretische doelgroep van de armoederegelingen. Van deze huishoudens maakte bijna driekwart (73%) hier gebruik van. Net als voorgaande jaren kent de Stadspas het hoogste bereik (72% in 2023). Van de minimahuishoudens met kinderen van 4 t/m 17 jaar oud (afgerond 13.000 huishoudens) maakt 84 procent gebruik van de Stadspas en/of de gratis pc of laptop. Dit is het verzamelbereik van de kindvoorzieningen.

In 2023 daalde het relatieve bereik van nagenoeg alle armoederegelingen ten opzichte van 2022, behalve voor het gratis OV voor 65-plussers en de TAOV (Tegemoetkoming Aanvullend openbaar vervoer)¹. Deze daling is toe te schrijven aan de hierboven besproken verruiming van de inkomensgrenzen voor voorzieningen. De stippellijnen in grafiek 3.1 laten de ontwikkeling van het bereik zien voor de beperktere groep van minima (tot 120% sm). Dit kan worden beschouwd als een benadering van het scenario waarin geen uitbreiding had plaatsgevonden. Het bereik van de verschillende regelingen in 2023 was dan ongeveer gelijk gebleven aan het voorgaande jaar.

¹ De toename van het bereik van het gratis OV/ TAOV heeft een administratieve oorzaak: het aantal geregistreerde toekenningen voor 2022 is veel lager dan waarschijnlijk wordt geacht. De reden hiervoor is onbekend.

Figuur 3.1 Bereik van drie Amsterdamse armoederegelingen, verzamelbereik kindregelingen en verzamelbereik alle regelingen, 2014-2023*

*Gegevens over 2023 zijn voorlopig

	Bereikpercentages 2023	
	oude grens	huidige grens
Verzamelbereik kindregelingen	88	83
Verzamelbereik alle regelingen	76	74
Stadspas	75	72
Gratis OV 65+ en/of TAOV***	74	74
Collectieve Zorgverzekering	53	50

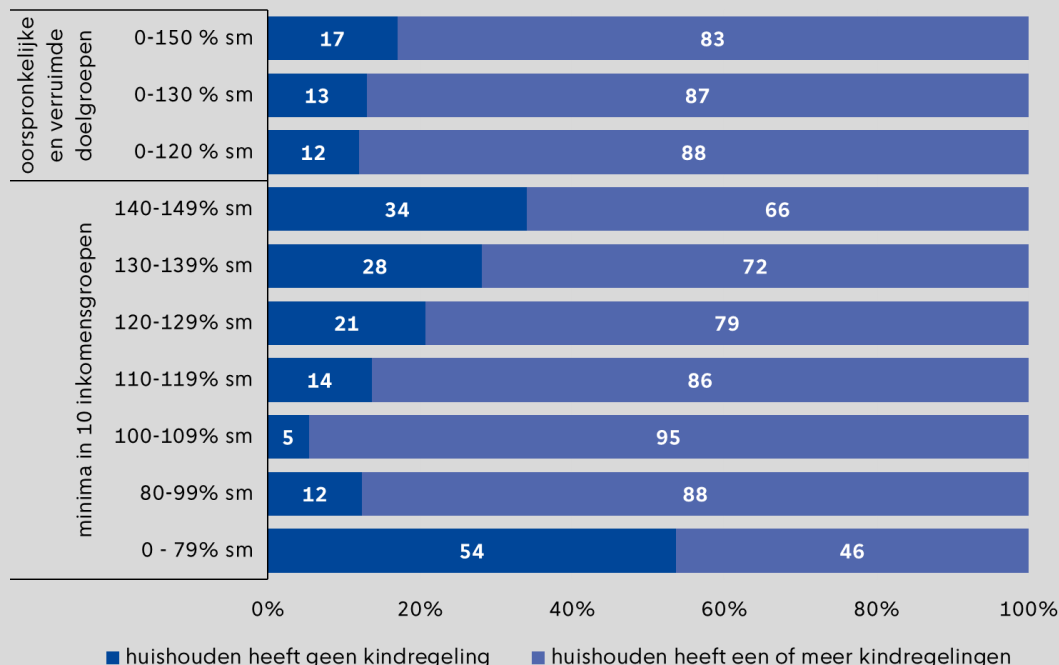
*Gegevens over 2023 zijn voorlopig, **Vanaf 2023 voor de groep met inkomen tot 150% sm

Verhoging inkomensgrens kindregelingen

Door de verruiming van de inkomensgrens voor kindregelingen werd de doelgroep in absolute zin uitgebreid met afgerond 3.800 Amsterdamse huishoudens met kinderen in 2023. Dit is het aantal huishoudens met een inkomen tussen 120% en 150% van het sociaal minimum, met tenminste één inwonend kind in de leeftijd 4 tot 18 jaar.

Zoals verwacht ligt het bereik van de kindregelingen onder de groep huishoudens met een inkomen tussen 130% en 150% van het sociaal minimum (verruimde doelgroep) lager dan voor de groep die volgens de oude inkomensnorm tot de minimahuishoudens behoort (oorspronkelijke doelgroep). Het gaat hier immers om nieuwe huishoudens die nog niet eerder in beeld waren bij de afdeling armoedeverorzieningen. De bereikpercentages bedragen in 2023 respectievelijk 83% en 87%. Onderstaande figuur toont het bereik per inkomensgroep. Voor de hoogste inkomens (130-149%) uit de verruimde minimagroep worden ongeveer zeven op de tien huishoudens met kinderen bereikt.

Figuur 3.2 Verzamelbereik kindregelingen onder de verschillende inkomensgroepen behorende tot de minima, voorlopige cijfers 2023 op basis van inkomen en vermogen in 2022 (procenten)

Bron: CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

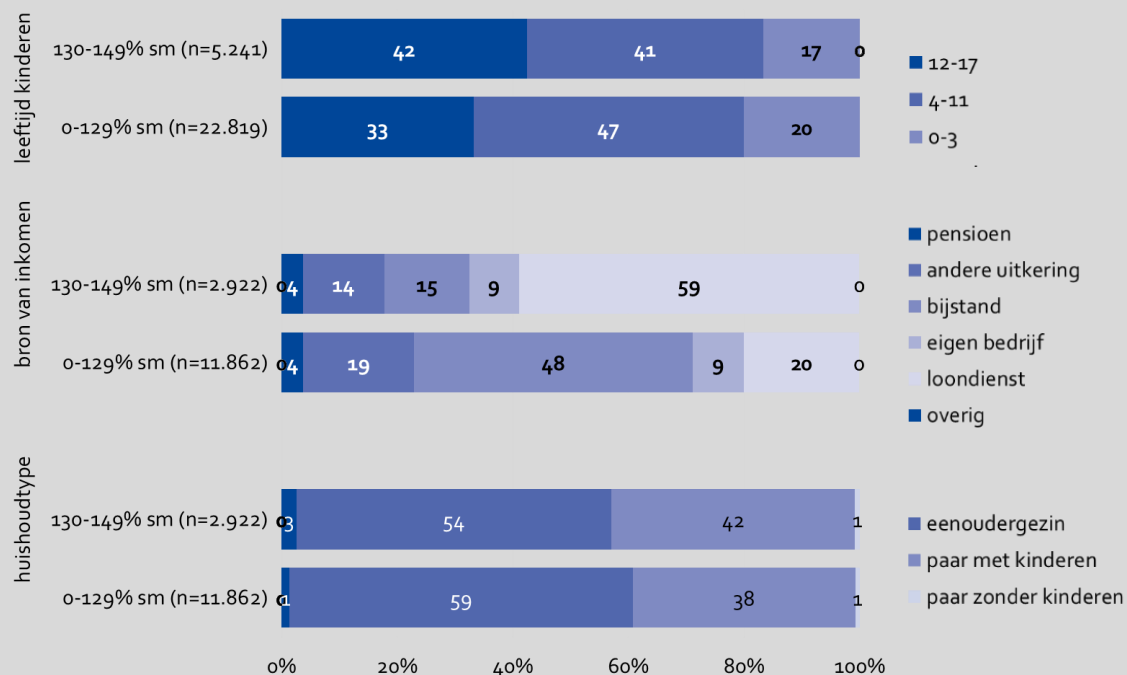
Eerder werd de inkomensgrens voor alle armoederegelingen al verhoogd naar 130% van het sociaal minimum. In dit tekstkader nemen we de groep tussen 130% en 150% van het sociaal minimum onder de loep. We vergelijken deze huishoudens met de groep die volgens de oude inkomensnorm tot de minima behoort aan de hand van de samenstelling op basis van enkele achtergrondkenmerken.

Groepen huishoudens die minder goed bereikt worden door de regelingen, zijn in de nieuwe doelgroep sterker vertegenwoordigd dan in de doelgroep volgens de oude norm (figuur 3.3). Het gaat hierbij om paren met kinderen en huishoudens met kinderen in middelbare schoolleeftijd met een inkomen tussen de 130 en 150% van het sociaal minimum. Eenoudergezinnen, die doorgaans goed bereikt worden, zijn in de nieuwe doelgroep minder sterk vertegenwoordigd dan in de groep tot 130% van het sociaal minimum.

De belangrijkste verschillen tussen de nieuwe doelgroep en de doelgroep volgens de oude inkomensnorm betreffen de voornaamste inkomstenbron van het huishouden. De oorspronkelijke doelgroep komt in grofweg de helft (48%) van de gevallen rond van een bijstandsuitkering. Dit is een groep die goed in beeld is bij de gemeente en vaak automatisch toegang krijgt tot regelingen. Binnen de nieuwe doelgroep zijn deze huishoudens veel minder vertegenwoordigd: een bijstandsuitkering bedraagt immers grofweg 100% van het sociaal minimum. Toch vormt de bijstand voor 15% van de nieuwe doelgroep de voornaamste inkomstenbron. Dit is mogelijk wanneer binnen een huishouden slechts enkele maanden van het jaar sprake was van een andere bron van inkomsten dan de bijstand.

Ook het aandeel met een andere uitkering als belangrijkste bron van inkomen ligt onder de nieuwe doelgroep relatief laag. Het aandeel met inkomen uit loondienst ligt onder de nieuwe groep rechthebbenden juist aanzienlijk hoger dan onder de oorspronkelijke doelgroep.

Figuur 3.3 Minimahuishoudens met minderjarige kinderen naar huishoudtype, leeftijd van de kinderen, belangrijkste inkomensbron en hoogte van het huishoudinkomen (t/m 129% sm en tussen 130% en 149% sm), voorlopige cijfers 2022 (procenten)

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

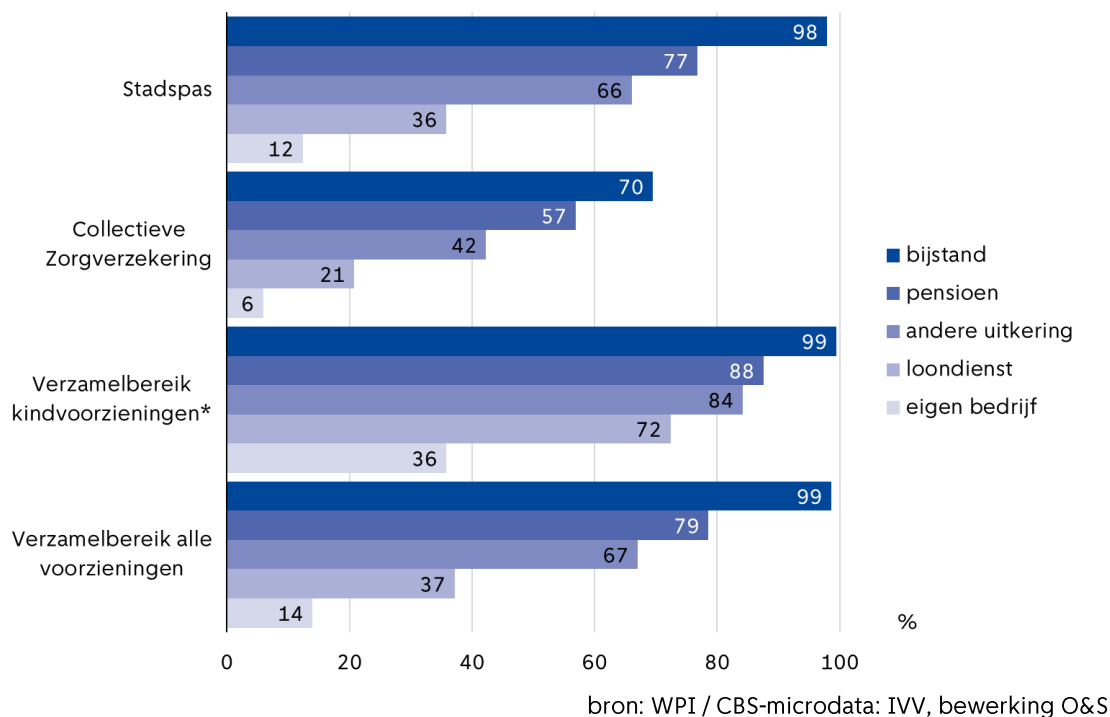
3.2 Bereik structureel hoog bij bijstand, stijgend bereik zelfstandigen

Er bestaat aanzienlijke variatie in het bereik van regelingen op basis van de inkomstenbron van het huishouden. Huishoudens die leven van een bijstandsuitkering maken vrijwel allemaal gebruik van tenminste één regeling, veelal in ieder geval de Stadspas. Dit is te herleiden tot het toekenningsproces van deze regeling: huishoudens die een groot deel van het jaar bijstand ontvangen krijgen de Stadspas automatisch toegekend. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de verstrekking van de bijstand en bijstandsgerechtigden per definitie tot de doelgroep van de armoederegelingen behoren, kan de gemeente hen ook direct informeren over het aanbod van overige regelingen.

Ook Amsterdammers in minimahuishoudens die leven van een pensioen maken veelvuldig gebruik van armoederegelingen. In 2023 werd in acht op de tien huishoudens met AOW als belangrijkste inkomstenbron gebruik gemaakt van tenminste één regeling. Huishoudens met een andere uitkering worden iets minder vaak bereikt, maar nog steeds in een ruime meerderheid van de gevallen. Minimahuishoudens met werk als belangrijkste inkomstenbron worden veel minder goed bereikt. Zelfstandigen maken het minst gebruik van regelingen

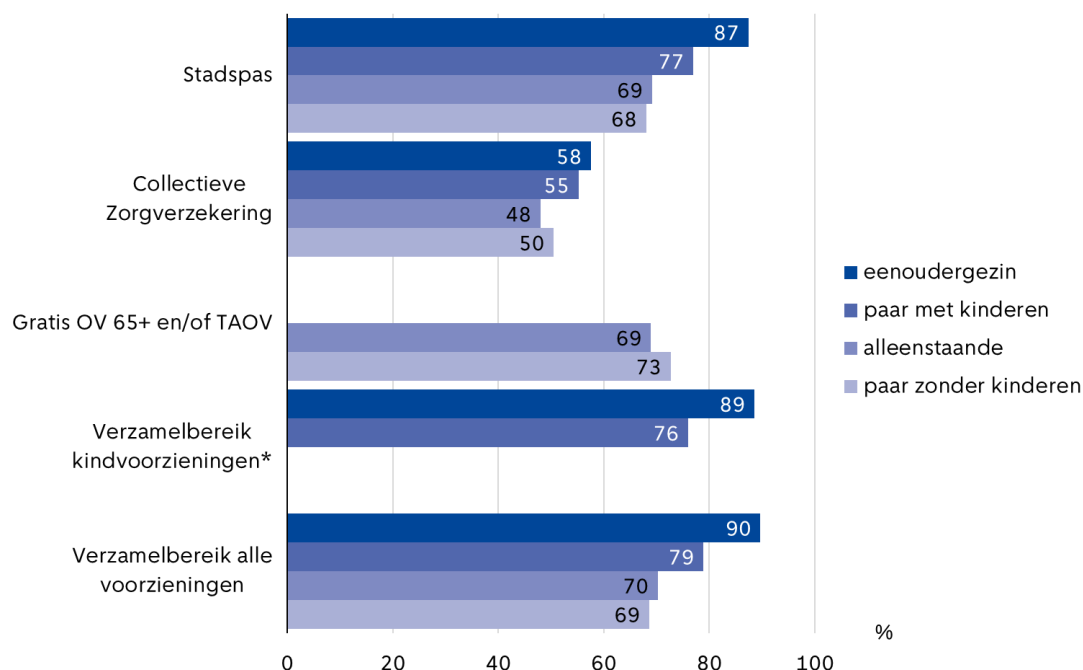
waar zij recht op hebben. Dit aandeel lag in 2023 wel hoger dan in 2022. Zo bedroeg het totaalbereik onder zelfstandigen in 2023 14 procent waar dit in 2022 nog 11 procent bedroeg.

Figuur 3.4 Bereik per regeling naar belangrijkste bron van inkomen van het huishouden, voorlopige gegevens 2023

Het bereik van de kindregelingen ligt relatief hoog. Het verzamelbereik van deze voorzieningen (Stadspas en de Gratis Laptop of Tablet) wordt berekend onder huishoudens met kinderen van 4 t/m 17 jaar oud. De bereikverschillen tussen huishoudens op basis van de bron van het inkomen zijn voor de kindregelingen minder groot dan voor de totale groep rechthebbende huishoudens inclusief huishoudens zonder kinderen in de genoemde leeftijden.

Figuur 3.5 Bereik per regeling naar huishoudsamenstelling, voorlopige gegevens 2023

* voor de groep huishoudens met inkomen tot 150% sm

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Onder zelfstandigen nam het bereik voor de kindregelingen flink toe ten opzichte van het voorgaande jaar: in 2023 werd 36 procent van deze huishoudens met kinderen bereikt ten opzichte van 28 procent in 2022. Onder huishoudens met kinderen met een inkomen uit loondienst nam het bereik juist af ten opzichte van het voorgaande jaar (respectievelijk 72% en 77%).

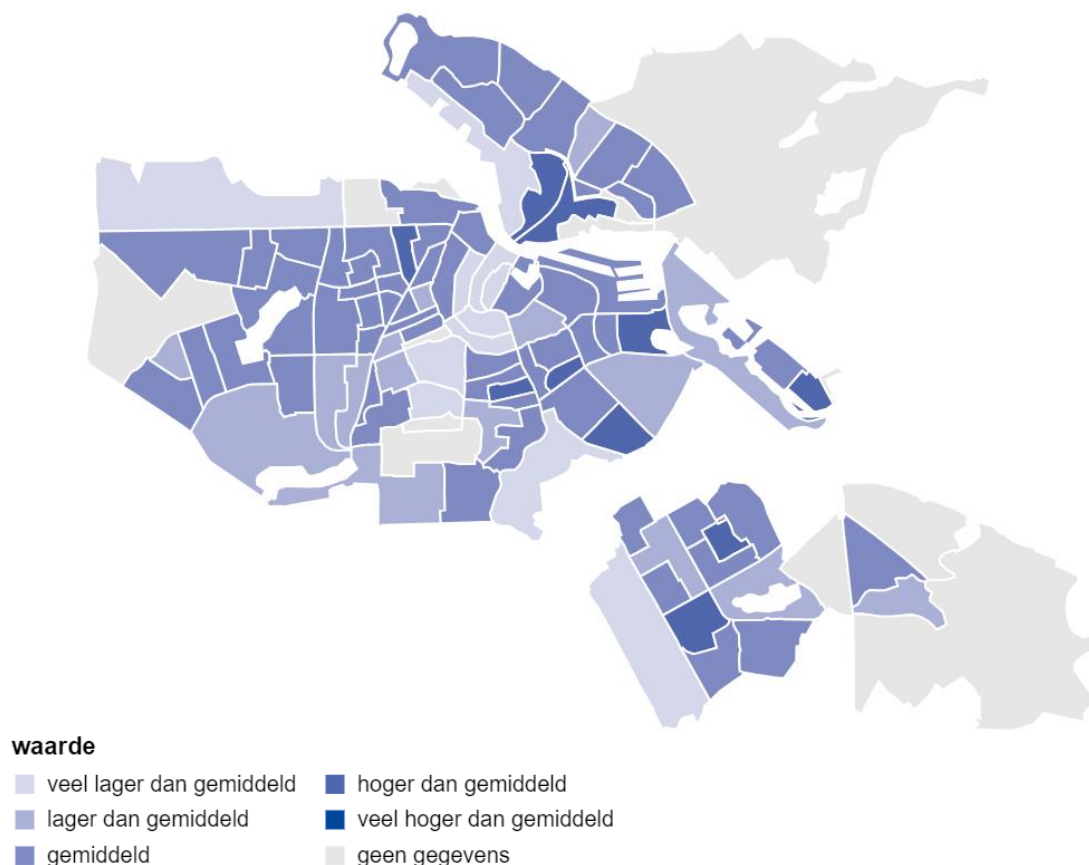
Met name onder eenoudergezinnen ligt het bereik van de kindregelingen hoog: 89 procent in 2023. Dat is iets lager dan in 2022 (91%). Ook het totaalbereik ligt hoog onder eenoudergezinnen en bleef met 90 procent gelijk aan het voorgaande jaar. Dit hoge bereik is deels toe te schrijven aan een relatief hoog aandeel bijstandsgerechtigden onder eenoudergezinnen. Voor alle overige huishoudtypen ligt het bereik van voorzieningen in het algemeen lager dan in 2022. Dit is ten dele terug te voeren op het verschuiven van de inkomensgrens in 2023.

3.3 Bereik hoger in wijken met relatief veel minimahuishoudens

In sommige delen van de stad worden huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen beter bereikt dan in andere delen. Figuur 3.6 brengt dit in beeld. Dit zijn over het algemeen wijken waarin het aandeel huishoudens onder de minimagrens relatief hoog ligt. Het verzamelbereik van alle armoederegelingen ligt iets hoger dan gemiddeld in wijken in de stadsdelen Noord, Zuidoost en Oost. Voor Noord betreft dit hoofdzakelijk Volewijk en IJplein/Vogelbuurt. In Oost worden de huishoudens die recht hebben op regelingen veel beter dan gemiddeld bereikt in Betondorp, Transvaalbuurt, de Indische buurt Oost en IJburg-Zuid. Zuidoost kent een relatief hoog bereik in Holendrecht.

In alle wijken van het stadsdeel Centrum ligt het bereikpercentage lager dan gemiddeld in de stad. Hoewel dit stadsdeel na Weesp ook het laagste aandeel minimahuishoudens telt, gaat het hier toch om 5.700 huishoudens die relatief slecht bereikt worden. Andere wijken die opvallen wegens beperkt bereik zijn de Noordelijke IJ-oeveren West in Noord, Amstel III/Bullewijk in Zuidoost en Omval/Overamstel. Dit zijn relatief nieuwe wijken, waarvoor mogelijk geldt dat inwoners de weg naar de gemeente nog niet goed kennen.

Figuur 3.6 Bereik van de Stadspas per wijk*, voorlopige gegevens 2023

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

*Wijken met minder dan 100 rechthebbende huishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

** Gemiddeld in Amsterdam: 73%

Ook wanneer we de stadsdelen in het geheel beschouwen ligt het bereik van de verschillende voorzieningen relatief hoog in Noord, Zuidoost, Oost en West. In 2022 lag het bereik van de regelingen het laagst in Weesp. In 2023 liggen de bereikcijfers in dit stadsgebied flink hoger dan in het jaar ervoor. Met name de Stadspas, het Gratis OV voor 65+ en de kindregelingen hebben sinds 1 januari 2022, het moment waarop Weespers toegang kregen tot de Amsterdamse armoederegelingen, aan bereik gewonnen.

Tabel 3.7 Bereik Stadspas, collectieve zorgverzekering, gratis OV 65+, verzamelbereik kindregelingen en verzamelbereik alle regelingen onder rechthebbende huishoudens, naar stadsdeel, voorlopige gegevens 2023 (procenten)

	Stadspas	collectieve zorg- verzekering	gratis OV 65+	verzamelbereik kindregelingen	verzamelbereik alle regelingen
Centrum	62	40	64	77	63
West	73	52	72	83	74
Nieuw-West	71	51	71	80	73
Zuid	69	46	66	82	70
Oost	74	53	74	85	75
Noord	75	52	65	86	76
Zuidoost	74	51	73	88	75
Weesp	65	32	29	79	66
Amsterdam	74	50	70	83	73

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

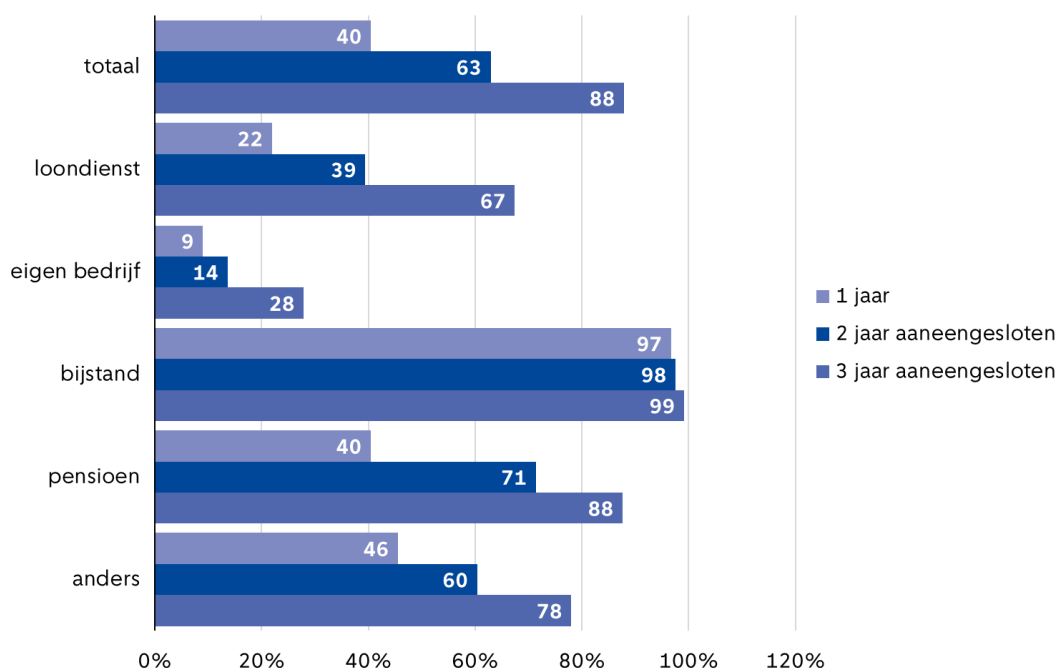
3.4 Van langdurig rechthebbenden wordt 12 procent niet bereikt

Van de huishoudens die in 2023 rechthebbend waren, maar in de jaren ervoor nog niet, wordt 40 procent bereikt (zie figuur 3.8). Huishoudens die pas kort tot de minima behoren zijn niet altijd bekend met de bestaande armoederegelingen. Bovendien kan een onzeker of wisselend inkomen ervoor zorgen dat Amsterdammers die (tijdelijk) onder de minimagrens zitten geen beroep doen op die voorzieningen.

Voor de huishoudens die in dat jaar al twee aaneengesloten jaren tot de minima behoorden, ligt het bereik met 63 procent al fors hoger. Onder huishoudens die ten minste drie aaneengesloten jaren rechthebbend zijn bedraagt dit 88 procent. De kans dat een huishouden bereikt wordt neemt met andere woorden toe naarmate een huishouden langer recht heeft op voorzieningen. Dit effect is vooral sterk voor huishoudens met inkomen uit loondienst, uit AOW of een andere inkomstenbron. Voor huishoudens met een eigen bedrijf als belangrijkste inkomstenbron neemt het bereik pas sterk toe wanneer zij drie achtereenvolgende jaren tot de doelgroep behoren. Ook dan is het bereik met 28 procent nog beperkt. Huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen worden vrijwel allemaal direct bereikt.

Er zijn echter ook huishoudens die langdurig in armoede leven en niet bereikt worden door de gemeentelijke regelingen. Van alle huishoudens die tot de minimagroep behoren en in 2023 niet werden bereikt, werd 28 procent langdurig niet bereikt (niet in figuur). Dit wil zeggen dat zij in 2023 tenminste drie jaar tot de Amsterdamse minima behoorden en in geen van deze jaren regelingen ontvingen. Van de driekwart overige huishoudens die in 2023 recht heeft op regelingen maar deze niet ontvingen, had de meerderheid in 2021 en/of 2022 geen recht op regelingen.

Figuur 3.8 Bereik naar aantal jaar aaneengesloten rechthebbend, selectie huishoudens die in 2023 recht hebben op voorzieningen, voorlopige gegevens 2023

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

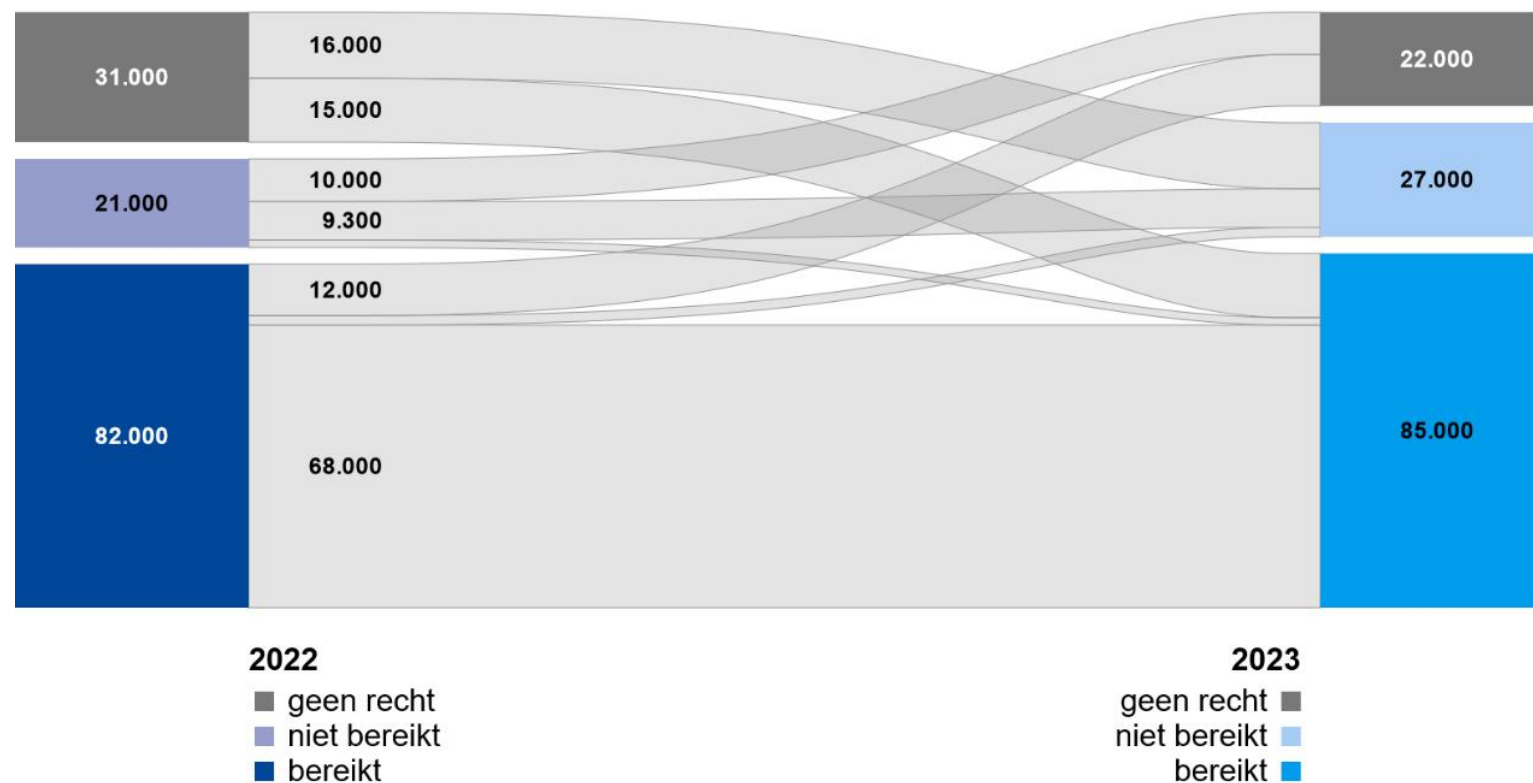
Onder de groep langdurig niet-bereikte minimahuishoudens zijn in vergelijking met de totale minimagroep veel zelfstandigen. Ook mensen die leven van een pensioen of uitkering anders dan de bijstand en alleenstaanden worden relatief vaak langdurig niet bereikt.

3.5 Bereik hangt samen met situatie in toekenningjaar

In 2023 telde Amsterdam ongeveer 31.000 ‘nieuwe rechthebbenden’ (zie figuur 3.9). Dit zijn personen die in 2023 recht hadden op regelingen maar een jaar eerder nog niet. Van hen maakte bijna de helft (49 procent) gebruik van een of meer armoederegelingen. Als huishoudens eenmaal bereikt zijn worden zij meestal in het volgende jaar ook bereikt.

Het recht op armoederegelingen wordt bepaald op basis van de inkomens- en vermogenssituatie van het huishouden in het jaar voorafgaand aan de toekenning. In de tussentijd kan deze situatie echter veranderen. De uitstroomcijfers laten zien dat het regelingegebruik ook verband houdt met de situatie van het huishouden in het toekenningjaar zelf. Bijna de helft van de huishoudens die in 2022 niet werden bereikt heeft in 2023 geen recht meer op regelingen. Dit betekent dat zij in 2022 een te hoog inkomen hadden, niet meer in Amsterdam woonden of om andere reden niet tot de doelgroep van de regelingen behoorden.

Figuur 3.9 In- en uitstroom regelingengebruik (verzamelbereik alle regelingen) van personen die in 2022 en/of 2023 recht hadden op regelingen*, aantallen afgerond op 100-tallen

* Personen die in beide jaren geen recht hadden op regelingen zijn buiten beschouwing gelaten. Gegevens over 2023 zijn voorlopig

bron: WPI / CBS-microdata: IVV, bewerking O&S

Bijlage 1: Data en methode

Gebruikte bronnen

Voor de armoedemonitor maakt O&S eigen berekeningen op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden. De meest gebruikte bestanden zijn onderdeel van het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van CBS.

De IIV-bestanden bevatten inkomens- en vermogensgegevens over alle huishoudens en personen in Nederland. Het wordt samengesteld op basis van inkomensgegevens van de Belastingdienst, gegevens over studiefinanciering van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en de Basisregistratie Personen. Deze gegevens zijn beschikbaar voor de jaren 2011 t/m 2022, waarbij de gegevens voor 2022 voorlopig zijn. De definitieve gegevens over 2021 in de huidige rapportage kunnen licht afwijken van de voorlopige gegevens over hetzelfde jaar in de vorige editie van de monitor.

Definitie minimahuishoudens

In de Armoedemonitor 2023 presenteren we gegevens over (personen in) huishoudens met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum en een vermogen tot de grens voor de bijstand. We tonen ook de ontwikkeling van deze groep in de periode 2011 t/m 2022

Vanuit een beleidsmatig perspectief is het inkomen van *huishoudens* relevant als het gaat om het vaststellen van wie een laag inkomen heeft of niet. De inkomensgrenzen voor uitkeringen zijn namelijk afhankelijk van de samenstelling van het huishouden. Ook het recht op minimaregelingen hangt af van het inkomen en vermogen van het huishouden. Met andere woorden: bij het bepalen van wie een laag inkomen heeft wordt gekeken naar de hoogte van het huishoudinkomen. Personen in huishoudens waarvan het inkomen op of onder deze grens ligt, behoren tot de groep met een laag inkomen.

Tot en met 2022 lag de grens voor een laag inkomen in Amsterdam op 120 procent van het wettelijk minimumloon (wml) voor een gezin (met of zonder kinderen). Per 1 januari 2023 is de grens permanent verhoogd naar 130 procent wml voor regelingen voor volwassenen en tijdelijk verhoogd naar 150 procent wml voor regelingen voor kinderen. Het normbedrag dat hoort bij de grens voor een laag inkomen verschilt op basis van het huishoudtype en de leeftijd van de huishoudleden. Voor huishoudtypes anders dan gezinnen wordt de inkomensgrens naar rato berekend. Tabel B1 toont de normbedragen die de gemeente in 2023 hanteerde bij het toekennen van hulp aan huishoudens met een laag inkomen.

Tabel B1 Normbedragen belastbaar jaarloon 2022 van de lage inkomensgrens gemeente Amsterdam, naar leeftijd en type huishouden, voor recht op minimaregelingen in 2023 (euro's)

	21 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd	vanaf pensioengerechtigde leeftijd
gezin (met of zonder kinderen)	€ 30.000	€ 30.000
eenoudergezin	€ 27.000	€ 27.000
alleenstaande	€ 22.000	€ 22.000

bron: WPI

Bij hulp aan huishoudens met weinig geld wordt naast het inkomen ook gekeken naar het vermogen. Minimahuishoudens hebben een laag inkomen en een vermogen tot de grens voor de bijstand. Op 1 januari 2023 is het maximaal toegestane vermogen 7.605 euro voor een alleenstaande en 15.210 euro voor paren en alleenstaande ouders. Daarnaast mag de overwaarde van een eigen woning maximaal 64.100 euro zijn (bron: [Rijksoverheid](#)).

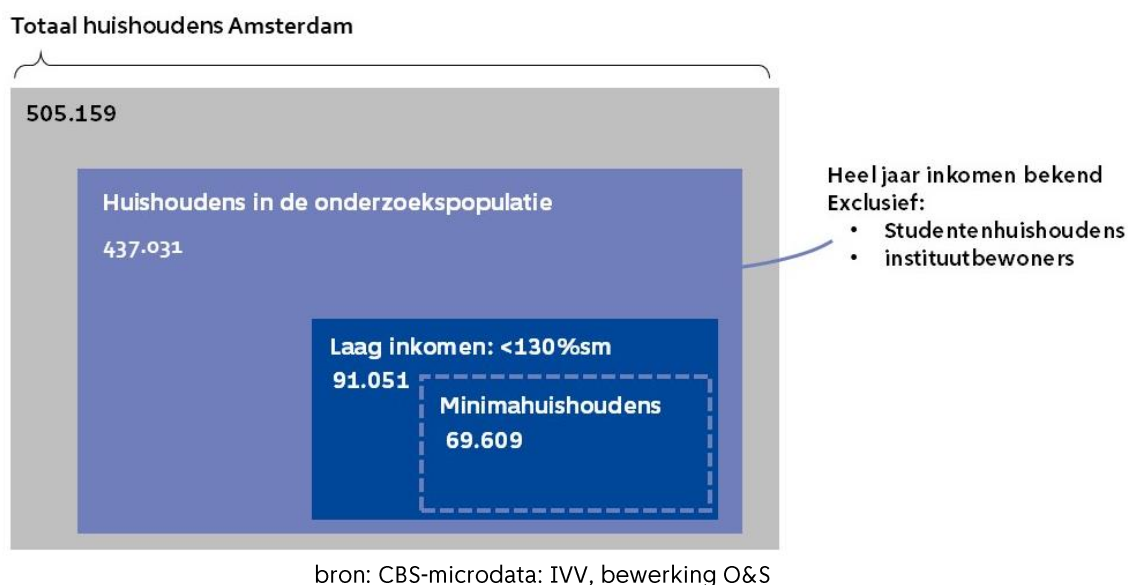
In de Armoedemonitor gebruiken we CBS-microdata over inkomen en vermogen (het Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek, IIV) waarin gegevens over de hoogte van het inkomen ten opzichte van het wettelijk minimumloon niet beschikbaar zijn. We gebruiken daarom gegevens over het inkomen ten opzichte van de grens van 130 procent het sociaal minimum (sm), dat het beste beschikbare alternatief vormt om de gemeentelijke inkomensgrens te benaderen.

Afbakening onderzoekspopulatie

Om het percentage huishoudens met een laag inkomen te kunnen berekenen wordt een onderzoekspopulatie vastgesteld, waartegen het aantal huishoudens met een inkomen tot 130 procent sm wordt afgezet. Tot de onderzoekspopulatie behoren particuliere huishoudens, studentenhuishoudens uitgezonderd, waarvan het inkomen over een heel jaar bekend is. Studentenhuishoudens zijn huishoudens die volledig uit studenten bestaan. Of iemand student is wordt bepaald op basis van onder andere inschrijving in het onderwijs en ontvangen van studiefinanciering. Institutionele huishoudens (tehuizen, verpleeg- en verzorgingshuizen, enz.), worden ook buiten beschouwing gelaten.

Van de huishoudens buiten de onderzoekspopulatie berekent het CBS geen inkomen als percentage van het sociaal minimum. Voor deze huishoudens kan daarom niet worden bepaald of zij een laag inkomen hebben volgens de definitie die de Armoedemonitor hanteert. In 2022 behoorden 437.013 Amsterdamse huishoudens tot de onderzoekspopulatie, dit is 87 procent van alle Amsterdamse huishoudens. Figuur B2 bevat een grafische weergave van de verhoudingen tussen de verschillende groepen huishoudens die in de Armoedemonitor aan bod komen.

Figuur B2 Amsterdamse huishoudens, huishoudens in de onderzoekspopulatie, huishoudens met een laag inkomen en minimahuishoudens, 2022

Bereikcijfers armoederegelingen

Onderdeel van de armoedemonitor zijn de bereikcijfers van de Amsterdamse armoederegelingen. Voor het berekenen van deze cijfers maken we gebruik van de eerder besproken inkomens- en vermogensgegevens betreffende huishoudens die door het CBS beschikbaar worden gesteld. Daarbinnen kijken we voor toekenningjaar 2023 naar de groep met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum. Voor de kindregelingen nemen we de groep tot 150 procent van het sociaal minimum. Naast de inkomensgrens wordt ook voor vermogen een grens gehanteerd welke uitgaat van de grens voor de bijstand, vermeerderd met een door de gemeente vastgestelde marge die per gezinstype verschilt.

Voor de huishoudens die op basis van de gestelde grenzen en inkomens- en vermogensgegevens recht hebben op voorzieningen, berekenen we welk deel hier ook daadwerkelijk gebruik van heeft gemaakt.

Bereikcijfers worden gepresenteerd als *percentage* van de theoretische doelgroep. Het gebruik van relatieve bereikcijfers (percentages) is verkozen boven het absolute bereik (aantallen), omdat de absolute aantallen vaak sterk afwijken van het aantal toegekende voorzieningen. Deze afwijking is toe te schrijven aan een discrepantie tussen de bepaling van de theoretische doelgroep aan de hand van inkomens- en vermogensgegevens van het CBS enerzijds en de bepaling van de beleidsmatige doelgroep door de gemeente anderzijds. Een technisch verschil betreft bijvoorbeeld de wijze waarop het huishoudinkomen wordt vastgesteld. Daarnaast zijn er uitzonderingsgronden op basis waarvan regelingen worden toekend.

De beleidsmatige groepsbepaling is over het algemeen dus ruimer dan de theoretische groepsbepaling door O&S. Bovendien kan voor 13 procent van de Amsterdamse bevolking niet worden vastgesteld of zij tot de doelgroep behoren (zie bijlage 1, figuur B2). Het gevolg

is dat het aantal Amsterdammers dat gebruik maakt van een of meerdere regelingen groter is dan het aantal theoretisch rechthebbende huishoudens zoals door O&S berekend (zie ook: [Doelgroepbepaling Stadspas](#), O&S, 2023).

Het bereik is het percentage toekenningen op de totale theoretische doelgroep van de betreffende regeling. Deze definitie kan als volgt schematisch worden weergegeven:

$$\text{bereik} = \frac{\text{aantal huishoudens dat regeling kreeg toegekend}}{\text{aantal rechthebbende huishoudens}}$$

De teller, ontvangers van minimaregelingen, zijn huishoudens die in een bepaald kalenderjaar een toekenning hebben gekregen in het kader van een regeling. Dit aantal wordt gedeeld door de noemer: alle huishoudens die op basis van de CBS-gegevens recht hebben op de regeling.

Het bereik wordt berekend voor de volgende armoederegelingen: de Stadspas, de Collectieve Zorgverzekering en het Gratis OV voor oudere minima. Dit zijn de regelingen waarvoor we de doelgroep kunnen afbakenen op basis van de CBS-gegevens. Regelingen als het Kindtegoed en de Scholierenvergoeding zijn inmiddels toegankelijk via de Stadspas, waardoor hier geen apart bereikcijfer berekend kan worden. Voor andere regelingen gelden voorwaarden waarvan de kenmerken niet zijn geregistreerd in de CBS-gegevens. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (RTM), een regeling voor extra geld voor chronisch zieken of gehandicapten. Er bestaat geen registratie van chronisch zieken en mensen met een beperking: het is daarom niet mogelijk om de doelgroep van deze regeling op basis van de CBS-data te identificeren.

Net als voor de rest van de gegevens in deze armoedemonitor betreffen de bereikcijfers tot en met het jaar 2022 definitieve gegevens, en presenteren we voor 2023 voorlopige cijfers. Vanaf 2022 konden ook huishoudens uit Weesp aanspraak maken op armoederegelingen. Dit jaar is het tweede jaar waarin ook voor Weesp bereikcijfers berekend kunnen worden.

De groep huishoudens die volgens het beleid van de gemeente recht heeft op armoederegelingen is structureel groter dan de groep die we op basis van de CBS-data kunnen identificeren. Dit komt onder andere doordat niet van alle Amsterdams huishoudens het inkomen bekend is bij CBS. Om deze reden presenteren we bereikpercentages en geen absolute aantallen. De bereikpercentages geven een indicatie van de mate waarin rechthebbende huishoudens gebruikmaken van regelingen. De cijfers laten bovendien zien in welke mate specifieke groepen worden bereikt.

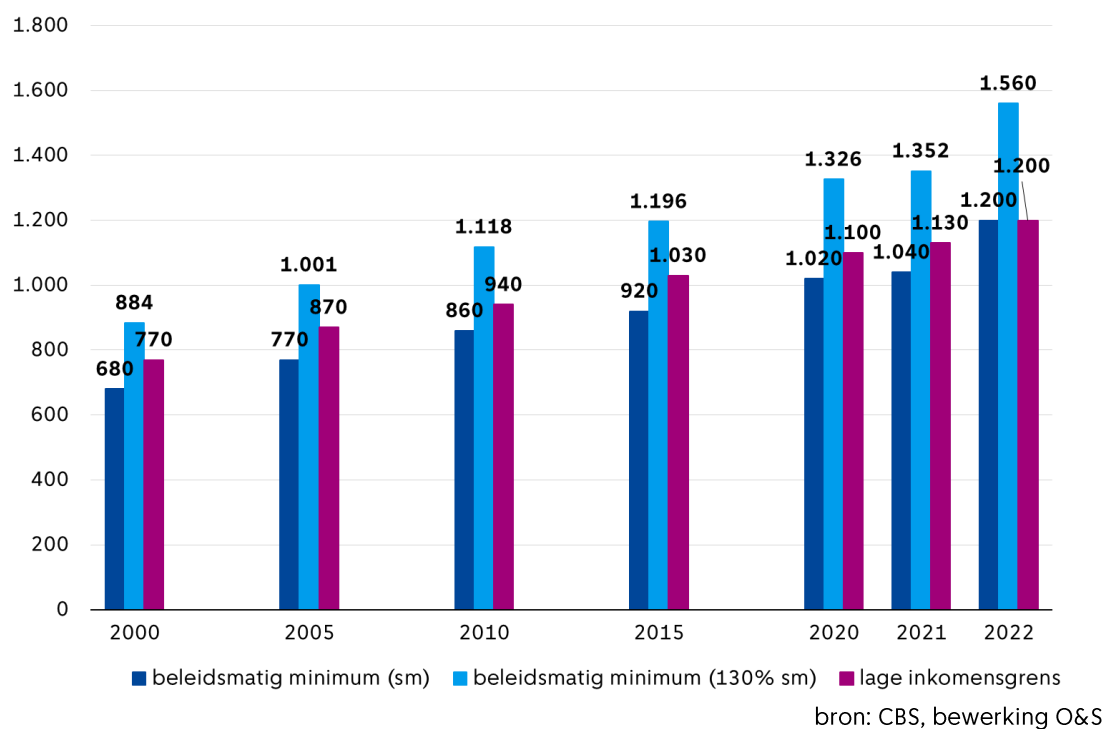
Afbakening van de groep huishoudens met recht op armoederegelingen

O&S ontvangt van WPI-bestanden met de ontvangers van gemeentelijke armoederegelingen. Het gaat om alle toekenningen per regeling per kalenderjaar. Deze bestanden koppelt O&S aan de CBS-gegevens over inkomen en vermogen. Het recht op regelingen wordt bepaald op basis van het inkomen en vermogen in het voorgaande kalenderjaar. Toekenningen gedaan in 2023 worden daarom gekoppeld aan de inkomens- en vermogensgegevens over 2022.

In 2023 lag de grens voor een laag inkomen in Amsterdam op 130 procent van het wettelijk minimumloon. Bij de afbakening van de doelgroep in de CBS-data houden we daarom de grens van 130 procent van het sociaal minimum aan. De vermogensgrens die de gemeente hanteert is het maximale vermogen waarbij men nog in aanmerking komt voor bijstand, vermeerderd met een door de gemeente vastgestelde marge die per gezinstype verschilt. Dezelfde grenzen houden we aan bij het afbakenen van de groep rechthebbenden in de CBS-data.

Bijlage 2: Overige figuren

Figuur B3. ontwikkeling grensbedragen eenpersoonshuishoudens beleidsmatig minimum (sm en 130% sm) en laag inkomen volgens de CBS-definitie, 2011-2022*

Referenties

- CBS, Nibud en SCP (2024). Een nieuwe methode om armoede in Nederland te meten. Verantwoording en toelichting. Opgehaald van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/10/17/de-nieuwe-methode-om-armoede-in-nederland-te-meten>.
- CBS Statline (2024). Opgehaald van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85344NED/table?dl=AF639>, gewijzigd op 2 december 2022
- CBS (2023). *CBS.nl*. Opgehaald op 8 november 2023 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/45/laagste-armoederisico-in-45-jaar-door-energietoeslag>
- CBS (2023). *Armoede en sociale uitsluiting 2023*. Opgehaald op 30 november 2023 van [Armoede & sociale uitsluiting 2023 | CBS](#)
- CBS, Nibud en SCP (2023). Op weg naar een nieuwe armoedegrens. Tussenrapport van het gezamenlijke project 'Uniformering armoedeafbakening'. [CBS, Nibud en SCP werken aan nieuwe armoedegrens | CBS](#)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (EVMRA) (2024). *Gemeente Amsterdam, Economische Zaken en Cultuur*.
- Kamerbrief nadere uitwerking ambities kinderarmoede (2020). Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/09/kamerbrief-nadere-uitwerking-ambities-kinderarmoede>
- Lössbroek, J., S. de Regt, T. Fokkema en M. Das (2024) De ongelijkheid van pensioeninkomens van migranten. *Demos*, 40(1), 1–4.
- Onderzoek en Statistiek (2023). *Doelgroepbepaling Stadspas*. Opgehaald van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/doelgroepbepaling-stadspas-2022>
- Onderzoek en Statistiek (2023). *Schuldenmonitor 2023*. Opgehaald van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/schuldenmonitor-2023>
- Onderzoek en Statistiek (2020). Evaluatie AIO in Amsterdam. Opgehaald van <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/evaluatie-aio-in-amsterdam>
- Regeerprogramma kabinet-Schoof (2024). Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/09/13/regeerprogramma-kabinet-schoof>
- Salverda, W. (2023). Welvaartswinst van de afgelopen halve eeuw is volledig voorbijgegaan aan het sociale minimum. *Economisch Statistische Berichten*, 108(4825), 414-6.

Gemeente Amsterdam

Onderzoek en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

onderzoek.amsterdam.nl